

Nr 131

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623); given Stockholms slott den 26 mars 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag till bestämmelser som förenklar förfarandet vid rättelse av felaktigheter i taxering för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd. Förslaget innebär att lokal skattemyndighet och i visst fall även annan myndighet som handhar längdföring får möjlighet att rätta i förslaget närmare angivna uppenbara felaktigheter i sådan taxering.

De nya bestämmelserna är avsedda att kunna tillämpas redan innevarande år.

Förslag
till
Förordning
om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, *dels* att rubriken närmast före 59 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skall lyda »VIII. Om taxeringsnämndernas verksamhet m. m.» *dels* att i nämnda förordning skall införas en ny paragraf, 72 a §, av nedan angiven lydelse.

72 a §.

Har taxering för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd icke införts i taxeringslängd inom föreskriven tid eller har sådan taxering införts för annan än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i taxeringslängd, må den myndighet som ombesörjt längdföringen besluta om rättelse av taxeringslängden i denna del.

Har taxering av fysisk person eller dödsbo för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd blivit oriktig till följd av

1) uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration,

2) uppenbar felaktighet i fråga om belopp som angiver fastighets taxeringsvärde eller avdrag som medgives skattskyldig utan särskild utredning,

3) uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra avgifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. nämnda lag eller 4 § 2 mom. nämnda förordning eller i fråga om Ortsavdrag,

må den myndighet som har att ombesörja längdföring av taxeringen, om ej särskilda skäl föranleda att prövningsnämnden bör avgöra frågan, besluta om rättelse i denna del därest rättelse ej medför höjning av den beskattningsbara inkomsten.

Efter utgången av mars månad året efter taxeringsåret må rättelse enligt denna paragraf beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktighet av den art som denna paragraf avser dessförinnan gjorts hos den som har att besluta om rättelsen.

Innan rättelse beslutas skall, om detta ej är överflödigt, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande.

Beslutas rättelse eller vägras rättelse som den skattskyldige yrkat, skall, om detta ej är uppenbart överflödigt, beslutet inom två veckor tillställas den skattskyldige i den ordning som i 69 § 4 mom. andra stycket föreskrives i fråga om underrättelse beträffande taxeringsnämnds beslut.

Talan mot beslut i fråga om rättelse enligt denna paragraf må ej föras särskilt. Talan mot taxeringen må även i den del beslutet avser föras hos prövningsnämnden i den ordning som föreskrives i 74, 76, 100 och 101 §§.

Närmare föreskrifter om förfarandet vid rättelse enligt denna paragraf meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Rubrikens nuvarande lydelse: VIII. Om taxeringsnämndernas verksamhet.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
26 mars 1965.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, HERMANSSON, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *förenkling av förfarandet vid rättelse av vissa felaktigheter i taxering* samt anför.

Inledning

I en inom finansdepartementet i augusti 1964 upprättad *promemoria med förslag till bestämmelser i syfte att förenkla förfarandet vid rättelse av vissa felaktigheter i taxering* (Stencil Fi 1964: 5) föreslås att lokal skattemyndighet skall tilläggas behörighet att rätta taxering som fastställts av taxeringsnämnd om taxeringen blivit för hög på grund av vissa i promemorian närmare angivna felaktigheter. Bestämmelser härom föreslås skola införas i 126 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) och 45 § taxeringskungörelsen den 27 juni 1957 (nr 513).

Författningsförslagen i promemorian torde få fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag som *bilaga*.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, riksrevisionsverket, riksskattenämnden, centrala folkbokförings- och uppboresnämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, landskontorsutredningen, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Sveriges häradskrivarförning, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Industriförbund, Sveriges Lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens Folk (RLF).

Några länsstyrelser har bifogat yttranden från häradsskrivare och upp-
bördsverk. Sålunda har överståthållarämbetet bifogat yttrande från Stock-
holms stads uppborädsverk.

I remissyttrandena har allmänt understrukits behovet av nya bestämmel-
ser på ifrågavarande område. Det remitterade förslaget tillstyrks i befint-
ligt skick av ett antal remissinstanser. Flera remissinstanser har emellertid
framfört mer eller mindre vittgående förslag till komplettering eller änd-
ring av promemoriaförslaget.

Gällande bestämmelser

Felaktigheter i taxeringar som fastställt av taxeringsnämnd eller fastig-
hetstaxeringsnämnd kan i princip rättas endast genom besvär till pröv-
ningsnämnden i länet eller mellankommunala prövningsnämnden, resp. fastig-
hetsprövningsnämnden i länet. En viss, ehuru begränsad möjlighet att
rätta felaktigheter i taxeringar är antydd i 45 § 3 mom. taxeringskungörel-
sen. I stadgandet uttalas att av den lokala skattemyndigheten uppmärk-
sammade felaktigheter i de äsatta taxeringarna, som inte omedelbart kan
rättas i vederbörlig ordning, utan dröjsmål skall anmälas till taxeringsin-
tendenten i länet. Med rättelse »i vederbörlig ordning» avses att felaktighet
i taxeringsnämnds taxeringar som lokal skattemyndighet iakttar skall kunna
rättas av nämnden. Förutsättningen härför är givetvis att nämnden inte
avslutat sitt arbete för året. Enligt 71 § taxeringsförordningen skall taxer-
ingsnämnds arbete beträffande visst års taxering vara avslutat före ut-
gången av juni månad under taxeringsåret. Sådana felaktigheter i de av
taxeringsnämnd äsatta taxeringarna som upptäcks efter juni månads ut-
gång kan alltså rättas endast genom besvär. Beträffande allmän fastighets-
taxering finns i 76 § 3 mom. taxeringskungörelsen ett stadgande som mot-
svarar 45 § 3 mom. i fråga om inkomst- och förmögenhetstaxering. Enligt
152 § taxeringsförordningen skall fastighetstaxeringsnämndens arbete vara
avslutat i länen senast den 25 mars och i Stockholm senast den 15 juni un-
der taxeringsåret.

Vad angår taxeringsnämnds taxering för inkomst eller förmögenhet skall
skattskyldig anföra besvär senast den 15 augusti under taxeringsåret, me-
dan taxeringsintendent äger anföra besvär intill utgången av april månad
året efter taxeringsåret. Kommun — som kan anföra besvär i fråga om
taxering till kommunal inkomstskatt — skall föra talan före utgången av
augusti månad under taxeringsåret (76 § taxeringsförordningen). Enligt 74 §
tredje stycket taxeringsförordningen må taxeringsintendent yrka ändring i
taxeringsnämnds beslut även till den skattskyldiges förmån.

Angivna besvärsregler kompletteras i taxeringsförordningen med bestäm-
melser om »besvär i särskild ordning». Har den skattskyldige inte erhållit

föreskriven underrättelse om avvikelse från självdeklaration senast den 15 juli under taxeringsåret äger han anföra besvär hos prövningsnämnden intill utgången av året efter taxeringsåret. Har han inte heller under taxeringsåret erhållit debetsedel på slutlig skatt i anledning av den taxering, varom är fråga, utsträcks besvärstiden till ett år efter det han erhållit sådan debetsedel (99 §). Ytterligare rätt att anföra besvär i särskild ordning finns stadgad i 100 §, som medger besvärsrätt för den skattskyldige inom fem år efter taxeringsåret. Sådan besvärsrätt föreligger bl. a. om den skattskyldige taxerats för inkomst eller förmögenhet som inte är av skattepliktig natur, om han taxerats för inkomst eller förmögenhet för vilken han inte är skattskyldig, om han taxerats till kommunal inkomstskatt för garantibelopp för fastighet vilket inte bort upptas som skattepliktig inkomst för honom, om han taxerats för samma inkomst eller förmögenhet på mer än en ort eller eljest taxerats på orätt ort, eller om hans taxering blivit oriktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende. De nu anförda besvärsgrunderna i 100 § har det gemensamt, att de ifrågavarande felen i taxeringarna antingen gjorts av taxeringsnämnden eller bort rättas av denna. Annorlunda förhåller det sig med de ytterligare grunderna för besvär enligt 100 §. De avser dels det fallet, att skattskyldig till följd av underlåtenhet att avge deklaration eller annan uppgift eller på grund av felaktighet i bl. a. deklaration eller kontrolluppgift taxerats till väsentligt högre belopp än som svarar mot hans inkomst eller förmögenhet, och dels det fallet, att skattskyldig i övrigt kan åberopa omständighet eller bevis som bort föranleda väsentligt lägre taxering. I de båda sist angivna fallen må besvärstalan dock inte upptas till prövning om den inte kan grundas på omständighet eller bevis, varom kännedom saknats vid fastställandet av den taxering i vilken rättelse sökes, och det framstår som ursäktligt att den skattskyldige inte i annan ordning åberopat omständigheten eller beviset för att vinna riktig taxering.

Enligt 101 § 1 mom. må taxeringsintendent inom tid som anges i 100 § — dvs. inom fem år efter taxeringsåret — i fall som avses i sistnämnda paragraf anföra besvär till den skattskyldiges förmån samt, om taxering blivit oriktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende, även anföra besvär med yrkande om ändring till den skattskyldiges nackdel.

Om genom beslut av sjömansskattenämnden eller genom utslag av kamrarrätten eller Kungl. Maj:t bestämts att sjömansskatt inte skall erläggas för viss inkomst, för vilken sådan skatt tidigare erlagts, får taxeringsintendent enligt 101 § 2 mom. inom tid som anges i 100 § anföra besvär med yrkande om sådan ändring i den skattskyldiges taxering som kan föranledas av beslutet eller utslaget.

En bestämmelse om besvär i särskild ordning har föranletts av att fas-

tighets taxeringsvärde, som legat till grund för inkomsttaxering eller förmögenhetstaxering, sedermera kan ändras genom särskilt beslut eller utslag. Om inkomsttaxering eller förmögenhetstaxering till följd av sådan ändring bör bestämmas till annat belopp än som skett, får besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen för inkomst eller förmögenhet anföras av den skattskyldige, taxeringsintendent och, såvitt angår taxering till kommunal inkomstskatt, vederbörande kommun. Besvären skall anföras av skattskyldig eller kommun inom sex månader och av taxeringsintendent inom åtta månader från den dag då beslutet rörande fastighetstaxeringen meddelades (102 §).

Besvär över beslut av fastighetstaxeringsnämnd beträffande viss fastighet kan anföras hos fastighetsprövningsnämnden i länet av ägare eller därmed likställd innehavare av fastigheten och av vederbörande kommun. Besvären skall vara inkomna i länen senast den 15 maj och i Stockholm senast den 10 augusti under taxeringsåret. Taxeringsintendent äger yrka ändring i fastighetstaxeringsnämnds beslut (163 §). Bestämmelser om besvär över allmän fastighetstaxering i särskild ordning finns i 166 §. Sådana besvär må anföras hos prövningsnämnden i länet av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet samt av taxeringsintendent. Det gäller sådana fall som då fastighet uppförts som skattepliktig, ehuru den är undantagen från skatteplikt, eller taxering ägt rum av annan egendom än sådan som enligt 4 § tredje stycket kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) är att hänföra till fastighet, då fastighet taxerats på mer än en ort eller eljest taxerats i fall där taxering av fastigheten inte bort äga rum, då fastighet på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende blivit felaktigt taxerad eller då vissa underrättelser från fastighetstaxeringsnämnd haft felaktigt innehåll.

Beträffande besvär över beslut av taxeringsnämnd rörande särskild fastighetstaxering gäller samma besvärstider som för besvär över taxering för inkomst och förmögenhet (179 § 2 mom.). Vad i 99 § stadgas om rätt att anföra besvär efter den ordinarie besvärstidens utgång äger motsvarande tillämpning om ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet inte erhållit i 177 § 3 mom. föreskriven underrättelse om åsatt nytt taxeringsvärde m. m. senast den 15 juli under taxeringsåret. Liksom då det gäller allmän fastighetstaxering kan besvär i vissa fall anföras i särskild ordning (181 § 1—3 mom.). Besvär som avses i 181 § skall vara inkomna före utgången av femte året efter taxeringsåret för att kunna upptas till prövning (181 § 4 mom.).

Frågans bakgrund och allmän motivering

Departementspromemorian

I promemorian redogörs inledningsvis för en skriftväxling mellan justitiekanslersämbetet och överståthållarämbetet.

Av uppgifter i pressen i december 1962 hade justitiekanslersämbetet erfarenhet att hundratals skattskyldiga i Stockholm vid 1962 års taxering hade påförts för hög skatt på grund av förbiseende i taxeringsnämnderna i fråga om gällande föreskrifter rörande ortsavdrag för ensamstående och att skattemyndigheterna uppmanat skattskyldiga av den kategori varom här var fråga att kontrollera sina debetsedlar och om fel upptäcktes själva anföra besvär för att vinna rättelse. Med anledning härav hemställde ämbetet hos överståthållarämbetet om yttrande rörande bl. a. möjligheterna för berörda taxeringsmyndigheter att vidta åtgärder till vinnande av rättelse av uppgivna felaktiga taxeringar utan särskild anmälan av den skattskyldige. Överståthållarämbetet avgav yttrande i frågan den 2 januari 1963, varav bl. a. framgick vilket omfattande arbete det skulle innebära att granska samtliga taxeringar som kunde befaras innehålla ett visst slags felaktighet. Justitiekanslersämbetet avslutade ärendet genom skrivelse till överståthållarämbetet den 16 september samma år, i vilken skrivelse bl. a. underströks — med hänvisning till 17, 74 och 95 §§ taxeringsförordningen — att taxeringsmyndigheterna inte ägde underlåta åtgärder för att till de skattskyldigas förmån åstadkomma rättelse av felaktiga taxeringar, särskilt om felaktigheterna var att hänföra till s. k. misstagstaxeringar. Beträffande det närmare innehållet i överståthållarämbetets och justitiekanslersämbetets skrivelser i denna sak må hänvisas till promemorian.

I anledning av nämnda skriftväxling tillställde *kronokamreraren i Gävle* justitiekanslersämbetet en skrivelse av den 30 januari 1963, vilken innehöll förslag till förenklat förfarande vid rättelse från myndighets sida av felaktig taxering. Ämbetet överlämnade skrivelsen den 16 september samma år till Kungl. Maj:t för den åtgärd som kunde finnas påkallad.

I skrivelsen anfördes bl. a., att felaktigheter i taxeringshänseende och därav nödvändiggjorda åtgärder för rättelser av dessa vållade stor irritation hos dem som drabbades av felen och medförde betydande arbete för de lokala skattemyndigheterna. De åtgärder, som ett enkelt taxeringsfel utlöste inom ett uppboordsverks och en länsstyrelses verksamhet, syntes bäst kunna åskådliggöras genom en redogörelse för arbetsgången i ett ingalunda ovanligt fall. Härom anfördes i skrivelsen.

1. Efter att ha mottagit debetsedel på slutlig skatt misstänker eller fastslår en skattskyldig, att skatt påförts med för högt belopp, och vänder sig därför till uppboordsverket vanligen genom personligt besök. Där verkställd under-

sökning visar, att taxeringsnämnden medgivit vederbörande ortsavdrag med för lågt belopp eller att felsummering föreligger.

2. Besvärsskrivelse till prövningsnämnden upprättas, oftast med biträde av uppbördsverkets personal, varvid ett för ändamålet upprättat enkelt formulär används.

3. Besvären översänds till prövningsnämndens kansli.

4. Besvär diarieförs av kansliet, som därefter rekviderar klagandens självdeklaration från den lokala skattemyndigheten, som på deklarationens plats inlägger en s. k. urtagsslapp.

5. Utdrag av inkomstlängden upprättas av länsstyrelsen eller av den lokala skattemyndigheten.

6. Besvären överlämnas till länsstyrelsens taxeringssektion.

7. Ärendet bereds därstädes.

8. Taxeringsintendenten avger yttrande, varefter besvärsakten återsänds till prövningsnämndens kansli.

9. Förslag till beslut utskrivs.

10. Beslut i ärendet fattas av landskamreraren. Som regel torde besvär av dylikt slag behandlas som s. k. enmansärende.

11. Klaganden delges beslutet genom protokollsutdrag.

12. Protokollsutdrag sänds till uppbördsverket för åtgärd.

Förutom det biträde i själva besvärsärendet, som enligt det nyss anförda lämnas av uppbördsverkets personal, har denna, om kvarstående skatt påförts genom taxeringsnämndens felaktiga beslut, att upplysa den skattskyldige om de möjligheter till anstånd, som i dylika fall föreligger enligt bestämmelserna i 49 § uppbördsförordningen. Fallet föranleder därför i uppbörds- och debiteringshänseende ytterligare åtgärder från uppbördsverkets sida av följande slag.

13. Inlämnad anståndsansökan diarieförs.

14. Ansökningen översänds till taxeringsintendenten för yttrande enligt bestämmelserna i 49 § 1 mom. uppbördsförordningen.

15. Sedan ansökningen återkommit med intendentens tillstyrkande fattas beslut om anstånd, vilket utskrivs i 4 exemplar, varav ett tillställs den skattskyldige och ett överlämnas till vederbörande utmätningssman.

16. Sedan i punkt 12 omnämnt protokollsutdrag kommit uppbördsverket till handa antecknas beslutet i inkomsttaxeringslängden.

17. Sökandens uppbörds kort (kreditkort) framtas varefter skatten omräknas enligt prövningsnämndens beslut. Omdebiteringen sker på särskild blankett, som upprättas i 4 exemplar.

18. Ursprungligen utfärdad debetsedel återkallas, varefter den skattskyldige tillställs ny rättad debetsedel.

I fortsättningen anfördes i skrivelsen, att för rättelse av en rent formell felaktighet vid taxeringen måste, som frångått av det anförda, en med hänsyn till felets art orimligt omfattande och tidsödande procedur komma till användning. Det syntes föreligga ett klart behov, såväl ur myndigheternas som framförallt ur den enskilde skattebetalarens synpunkt, av en förenkling av förfaringssättet. En sådan förenkling skulle kunna genomföras genom att bestämmelser infördes i uppbörds- och taxeringsförordningarna om rätt för lokal skattemyndighet att rätta, förutom debiteringsfel, även taxeringsfel av formell art, dvs. summeringsfel och uppenbart felaktiga Orts-

avdrag. Rättelse av ett sådant fel som enligt den lämnade redogörelsen krävde en mångfald arbetsmoment kunde då ske omgående eller så gott som omgående i stället för att som nu är fallet ta avsevärd tid, ibland månader, i anspråk. Om sådana regler skulle anses på ett inte önskvärt sätt inkräkta på främst taxeringsintendenternas kompetensområde kunde föreskrivas att lokal skattemyndighets beslut i detta hänseende endast var villkorligt och att det alltid skulle underställas vederbörande taxeringsintendent för granskning. Även utan sådan kontroll förelåg, framhölls i skrivelsen, inga som helst skäl att antaga att några större felaktigheter skulle komma att riskeras vid lokal skattemyndighets beslut i sådana ärenden. Det ifrågasattes om inte felprocenten skulle bli lägre än vid nuvarande invecklade förfaringsätt.

I departementspromemorian uttalas den meningen, att väsentliga fördelar skulle uppnås om möjlighet infördes att rätta felaktiga taxeringar i huvudsak enligt den i skrivelsen skisserade ordningen. I fortsättningen diskuteras i promemorian dels hur en sådan ordning skall infogas i gällande regler om ändring av taxering och dels vilka slags felaktigheter som bör kunna rättas genom ett förenklat förfarande.

Beträffande spørsmålet vilken myndighet som bör äga rätta taxeringen genom ett förenklat förfarande uttalas i promemorian.

Enligt taxeringsförordningen kan taxeringar rättas blott genom besvär. Det allmänna företräds därvid av vederbörande taxeringsintendent, varmed i detta sammanhang även förstås allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden. Såsom justitiekanslersämbetet påpekat äger emellertid dessa befattningshavare anföra besvär även till den skattskyldiges förmån. Man skulle med hänsyn härtill kunna tänka sig den ordningen, att taxeringsintendenten resp. allmänna ombudet borde äga vidta den påkallade rättelsen i förenklad ordning av vissa felaktigheter i taxeringar. Frånsett att den önskvärda förenklingen i rättelseförfarandet inte skulle helt uppnås därigenom, skulle en sådan ordning innebära att det allmänna komme att sakna ombud för anförande av besvär i de fall varom här är fråga. Denna omständighet synes utesluta att taxeringsintendent får befogenhet att rätta uppenbara felaktigheter. Det kan också anses mindre tillfredsställande, att en befattningshavare vars huvudsakliga uppgift är att vara ombud för det allmänna i dess egenskap av part i skatteprocessen, skall äga rätt att i vissa avseenden besluta över taxeringar. Ett sådant arrangemang kunde från allmänhetens sida komma att mötas med en viss misstro. Förslaget att ge lokal skattemyndighet möjlighet att rätta uppenbara felaktigheter av visst slag kan inte mötas med de invändningar som nyss skisserats gentemot tanken att låta taxeringsintendent vidta sådana rättelser. En fördel med det i skrivelsen framförda förslaget är vidare, att de arbetsmoment, som rättelse enligt detta förslag fordrar, reduceras till ett minimum. Till detta kommer den praktiska synpunkten, att för de skattskyldiga faller det sig naturligt att för rättelse av en enligt deras åsikt »felaktig debetsedel» vända sig direkt till den myndighet som utfärdat debetsedeln. De skattskyldiga skulle givetvis vara betjänta av att sådan myndighet kunde företa rättelsen i stället för att i sin tur endast hänvisa dem till en annan myndighet.

I promemorian berörs vidare den principiella skillnaden mellan taxeringsmyndighets och lokal skattemyndighets nuvarande uppgifter. Bortsett från att lokal skattemyndighet på visst sätt skall medverka vid taxering enligt 16 § taxeringsförordningen m. fl. stadganden — vilken medverkan huvudsakligen är av teknisk art — ankommer taxering på taxeringsmyndigheterna. Ett undantag från denna regel föreligger i det att lokal skattemyndighet i egenskap av längdförare uträknar beskattningsbar inkomst för skattskyldiga, som erhåller ortsavdrag. Denna åtgärd hänförs till taxering. Detta framgår redan därav att, om den beskattningsbara inkomsten uträknats felaktigt, rättelse härav kan ske endast genom besvär över taxeringen. Vidare framgår av 45 § 3 mom. taxeringskungörelsen att lokal skattemyndighet skall kunna verka för att felaktigheter i taxeringar rättas under hand. Enligt detta författningsrum skall sådana av den lokala skattemyndigheten uppmärksammade felaktigheter i de åsatta taxeringarna, vilka inte omedelbart kan rättas i vederbörlig ordning, utan dröjsmål anmälas till taxeringsintendenten i länet. Lokal skattemyndighets huvudsakliga uppgift är emellertid uträkning (debitering) av skatt på basis av verkställda taxeringar.

Det erinras i promemorian om att gränsen mellan taxering och debitering har betydelse för riksrevisionsverkets rätt att framställa anmärkning. Enligt 126 § taxeringsförordningen må vid granskning av statsverkets räkenskaper inom riksrevisionsverket anmärkning inte framställas med avseende på verkställd taxering. Bestämmelsen är uttryck för den principen, att revisionsmyndighet inte äger framställa anmärkning beträffande beslut, mot vilket det allmännas talan kan föras av särskild statlig befattningshavare (jfr 50 § förordningen den 3 april 1959, nr 92, om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning). På grund av nämnda bestämmelse i taxeringsförordningen äger riksrevisionsverket inte framställa anmärkning mot t. ex. felräkning i inkomstlängd eller felaktigt beräknat ortsavdrag. Emellertid må riksrevisionsverket enligt 8 § i dess instruktion, om vid granskning någon oriktighet påträffas som ej kan avhjälpas av ämbetsverket, efter omständigheterna antingen överlämna ärendet till vederbörande myndighet för laga åtgärd eller inberätta förhållandet för Kungl. Maj:t. På grund härav under rättas i praxis vederbörande länsstyrelse om sådana felaktigheter i taxeringslängd som iakttagits vid riksrevisionsverkets granskning.

I promemorian påpekas att de fel som enligt den förut nämnda skrivelsen bör kunna rättas av lokal skattemyndighet, nämligen summeringsfel och uppenbart felaktiga ortsavdrag, måste anses vara sådana som grundar extraordinär besvärsrätt enligt 100 § taxeringsförordningen. Närmast torde de kunna hänföras till »felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende» enligt 100 § 5). Besvär som avses i nämnda paragraf kan anföras inom fem år efter taxeringsåret. I frågan om vilken princip som bör gälla för lokal skattemyndighets rättelsemöjlighet uttalas i promemorian.

För att fungera väl synes lokal skattemyndighets möjlighet att rätta felaktigheter i taxeringen böra begränsas till att avse ett mindre område av »felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende». Nämda begrepp innehåller åtskilliga rättelsegrunder kring vilka kan uppstå diskussion, huruvida felaktighet verkligen föreligger. Även den tidigare skisserade uppdelningen av uppgifter mellan taxeringsmyndigheter och debiteringsmyndigheter synes tala för en begränsning av debiteringsmyndighets rättelsemöjlighet till att avse sådana felaktigheter, som har samband eller kan ha samband med de uppgifter i taxeringsarbetet som normalt handhas av lokal skattemyndighet, nämligen längdföring och uträknande av beskattningsbar inkomst. Det kan även anses lämpligt att vissa andra felaktigheter, för vilkas bedömande lokal skattemyndighet har tillgång till debiteringslängd, bör kunna rättas av sådan myndighet. Här avses avdrag för kommunalutskylder och sjukförsäkringsavgift, vilka avdrag ju framgår till sina riktiga belopp av debiteringslängd. Det torde också böra anses angeläget att bestämmelserna om lokal skattemyndighets rättigheter i förenämnda avseende utformas så att denna myndighet inte framstår som en ny instans i taxeringsprocederet. Detta syfte kan uppnås om det av reglerna klart framgår deras syfte att vara ett extraordinärt medel för rättelse av rent »tekniska» fel i taxeringen.

De felaktigheter som lokal skattemyndighet skall kunna rätta hänförs i promemorian till tre grupper, nämligen felaktig överföring av belopp från deklaration till taxeringslängd, sådan felaktig uträkning som framgår av i taxeringslängden införda belopp samt felaktigt beräknat ortsavdrag eller avdrag för kommunalutskylder eller sjukförsäkringsavgift. Med taxeringslängd avses i promemorian inkomstlängd, förmögenhetslängd och fastighetslängd.

Enligt promemorian bör lokal skattemyndighets rättelsemöjlighet avse endast taxering som fastställts av taxeringsnämnd. Det uttalas att det praktiska behovet av ett förenklat rättelseförfarande synes avse i huvudsak sådana taxeringar. För en dylik begränsning av rättelsemöjligheten åberopas vidare, att såväl prövningsnämnd som kammarrätten enligt särskilda stadganden, nämligen 91 § taxeringsförordningen resp. 30 § stadgan den 1 december 1959 (nr 545) för kammarrätten, äger besluta om rättelse av felräkning m. m. i sina beslut eller utslag, medan möjlighet inte föreligger för taxeringsnämnd att rätta felräkning i sina taxeringar sedan den avslutat sin verksamhet för taxeringsåret. Att tillägga lokal skattemyndighet möjlighet att rätta eventuell felräkning i regeringsrättens utslag anses i promemorian självfallet inte böra komma in fråga.

Vidare uttalas att rättelse som här åsyftas bör avse endast felaktighet som föranlett att taxering blivit för hög. Rättelse bör alltså ske endast till den skattskyldiges fördel, medan höjning av taxering som fastställts av taxeringsnämnd alltjämt bör vara förbehållen prövningsnämnd. Det erinras om att taxeringsintendent med stöd av 101 § taxeringsförordningen kan yrka höjning av taxering inom fem år efter taxeringsåret, om taxeringen blivit

oriktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

I promemorian diskuteras vidare inom vilken tid lokal skattemyndighet bör få företa rättelse av ifrågasatt slag. I nämnda avseenden föreslås en tidrymd av tre år efter utgången av det år då taxeringen verkställts, varvid sådana synpunkter ansetts vara avgörande som att tiden borde underskrida den i 100 § taxeringsförordningen stadgade tiden om fem år för anförande av besvär i särskild ordning, att deklarationer av utrymmesskäl inte kan förvaras hos alla lokala skattemyndigheter under mer än ett par år efter taxeringsårets utgång, att utredning huruvida felaktighet föreligger försvåras ju längre tid som förflyter från taxeringen samt att taxeringslängder inlevereras till riksrevisionsverket — som enligt promemorian förutsätts underrätta lokal skattemyndighet om taxeringsfel som iakttas i samband med revision — först ca ett och ett halvt år efter taxeringsårets utgång och i allmänhet granskas därstädes under en tid av ca tio månader.

Det föreslås i promemorian att lokal skattemyndighet skall kunna överlämna ärende om rättelse av taxering till taxeringsintendent i stället för att själv vidta rättelse, om särskilda skäl föranleder därtill.

Vad beträffar delgivning av lokal skattemyndighets beslut i fråga om vidtagen rättelse föreslås att samma regler skall gälla som beträffande delgivning av prövningsnämndens beslut, vilket medfört en hänvisning till 92 § taxeringsförordningen i den föreslagna författningstexten. I promemorian uttalas att då beslut om vägrad rättelse torde sakna intresse för annan än den som gjort gällande att felaktighet föreligger skall avslagsbeslut enligt förslaget tillställas endast sådan part.

Vidare uttalas att reglerna om besvär över taxeringsnämnds beslut bör gälla även beträffande taxering som rättats av lokal skattemyndighet. Som skäl härför anføres att de föreslagna bestämmelserna kan ses som en komplettering av bestämmelserna om rätt för prövningsnämnd och kammarrätten att företaga rättelse i egna beslut och utslag. Av praktiska skäl föreslås att rättelsemöjligheten skall tilläggas lokal skattemyndighet i stället för den taxeringsnämnd, vars taxering rättelse kan avse. Därmed har inte avsetts att skapa en ny instans i skattemål.

Enligt promemorian bör bestämmelser i förevarande ämne ha sin plats i 126 § taxeringsförordningen.

Remissyttrandena

Departementspromemoriens förslag har fått ett i stort sett gynnsamt mottagande i vad avser den principiella utformningen. Att lokal skattemyndighet tilläggs möjlighet att rätta vissa felaktigheter i taxering anser de allra flesta remissinstanserna vara en välbehövlig reform. Förslaget tillstyrks i

princip av kammarrätten, riksskattenämnden, centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, det övervägande antalet länsstyrelser, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Sveriges häradsarkivarförening, Sveriges Industrieförbund, Sveriges Lantbruksförbund, RLF, LO, SACO och TCO.

Vissa remissinstanser har ansett att det remitterade förslaget lämnar alltför vidsträckta befogenheter åt lokal skattemyndighet medan andra förordar en utvidgning av lokal skattemyndighets rättelsemöjligheter enligt förslaget. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* uttalar, att sedan det föreslagna rättelseinstitutet prövats en tid och erfarenhet därav vunnits torde det böra upptas till övervägande, huruvida möjligheterna till rättelse av taxering genom lokal skattemyndighet bör utvidgas eller modifieras. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* uttalar sin tillfredsställelse över att lokal skattemyndighet bereds tillfälle till rättelse av uppenbara felaktigheter i åsatta taxeringar och erinrar om att föreningen tidigare i olika sammanhang haft anledning påyrka sådan rättelsemöjlighet. Liknande uttalande gör *Sveriges häradsarkivarförening*.

Några remissinstanser ställer sig negativa till förslaget. *Sålunda är överståthållarämbetet* obenäget att tillstyrka ett genomförande av förslaget i befintligt skick. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* hemställer att promemorieförslaget i befintligt skick inte måtte läggas till grund för lagstiftning. *Länsstyrelsen i Hallands län* ställer sig negativ till förslaget under påpekande, att väsentliga förbättringar beträffande rättelse av felaktigheter varom nu är fråga kan åstadkommas inom ramen för gällande bestämmelser. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* förordar en överarbetning av promemorians förslag, varvid samtidigt en utbyggnad av förslaget bör övervägas och frågan om lokal skattemyndighets framtida ställning och arbetsuppgifter särskilt beaktas.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län förordar att taxeringsnämnd skall beredas möjlighet att rätta felaktigheter varom här är fråga. Samma åsikt företräds av *landskontorsutredningen*, vars uttalanden jag skall närmare beröra i det följande. Enligt dessa remissinstanser bör lokal skattemyndighet inte få möjlighet att rätta taxeringsfel.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har i sitt remissvar utförligt motiverat sitt avstyrkande av det remitterade förslaget. Länsstyrelsens synpunkter kan sammanfattas på följande sätt. Länsstyrelsen upplyser att den gjort stora ansträngningar för att berörda instanser snabbt skall kunna rätta förekommande felaktigheter. I viss utsträckning har sålunda tillämpats det förfarandet att lokal skattemyndighet fullgjort den i 45 § 3 mom. taxeringskungörelsen föreskrivna underrättelseskylldigheten i form av ett utskrivet förslag till besvär av taxeringsintendenten till prövningsnämnden, vilka besvär oftast kunnat handläggas inom kort tid som s. k. enmansmål. Ehuru sådana åtgärder påskyndar handläggningen av dessa måltyper menar dock länsstyrelsen,

alt nuvarande förfarande är synnerligen tidsödande. Olägenheterna härav träder särskilt i dagen då felaktighet upptäcks efter det att debetsedel utfärdats och efter första ordinarie uppördstermin för skattens erläggande. De påtalade olägenheterna skulle enligt länsstyrelsens mening dock inte elimineras om den i promemorian föreslagna ordningen infördes. Länsstyrelsen uttalar att man inte heller kan bortse från att det föreslagna systemet innebär tillskapandet av en ny instans i skatteprocessen och att de lokala skattemyndigheterna som redan nu är hårt arbetstyngda skulle komma att belastas ytterligare. En helt ny arbetsrutin skulle tillkomma som skulle kräva personalförstärkning, nya blanketter, diariier, formulär etc.

Länsstyrelsen vill inte bestrida att det nuvarande systemet för rättelse av taxeringar är omständligt. Detta beror emellertid på att man så långt som möjligt önskat tillvarata rättssäkerhetssynpunkter och länsstyrelsen är inte beredd att göra avkall på dessa synpunkter. En styrka i nuvarande system för rättelse anser länsstyrelsen ligga däri att man har en så enhetlig arbetsgång som möjligt för olika slags mål. Varje ändring som orsakar en avvikelser från en eljest inarbetad arbetsrutin medför enligt länsstyrelsen ett merarbete som ökar farorna för uppkomsten av felaktigheter.

Länsstyrelsen uttalar att i promemorian förbisetts att då en felräkning i taxering föreslås bli rättad taxeringsintendenten ofta upptäcker även andra fel i fråga om taxeringen. Vidare påpekar länsstyrelsen att i promemorian ej berörts de väsentliga frågor som har samband med restitution, ränteberäkning, kontroll att skattskyldig ej häftar för oguldna utskylder m. m. Ett genomförande av förslaget skulle innebära ändringar i fråga om arbetsrutinen för sådana göromål. Länsstyrelsen framhåller att det ofta förflyter lång tid mellan dagen för prövningsnämndens beslut och dagen för restitution.

Frågan om ortsavdragets storlek har samband med förvärvsavdrag, avdrag för periodiskt understöd till barn och avdrag för försäkringspremier. Länsstyrelsen uttalar att då lokal skattemyndighet inte avses skola kunna ändra dessa avdrag det synes vara lämpligt att söka fånga upp ortsavdragsfallen på prövningsnämndsstadiet genom övervakning av den typ som praktiseras i länet. Avslutningsvis anför länsstyrelsen.

Även om länsstyrelsen — under åberopande av det nu anförda och med särskilt understrykande av att väsentliga frågor ej beaktats i tillräcklig utsträckning — nödgas hemställa att promemorian i befintligt skick inte måtte läggas till grund för lagstiftning, vill länsstyrelsen framhålla att hithörande frågor är alltför viktiga för att en fortsatt utredning bör underlåtas. I vart fall borde närmare undersökas möjligheterna att i dagens läge låta de lokala skattemyndigheterna få verkställa rättelser av sådana uppenbara felaktigheter som felöverföringar och felsummeringar, dock endast i den mån dessa upptäcks före debiteringslängdens färdigställande. Därjämte bör så snart förutsättningar härför finns påbörjas utredning om mer vittgående förenklingar.

Även Stockholms stads uppbördsverk avstyrker förslaget och lämnar en utförlig motivering för sitt ställningstagande. Uppbördsverket redogör härvid för det nuvarande systemet i Stockholm för rättelse av nu ifrågavarande felaktigheter, m. m. I yttrandet anføres bl. a.

Krav på mycket skyndsam handläggning av hithörande ärenden uppstår då felet länder den skattskyldige till nackdel på sådant sätt att för honom fastställts kvarstående skatt i stället för överskjutande skatt eller för låg överskjutande skatt. Vad den skattskyldige då åstundar är att så snabbt som möjligt få de honom tillkommande pengarna i sin hand. Anordningar för snabb handläggning kan strängt taget begränsas till just sådana fall. Är fråga om allenast nedsättning av kvarstående skatt kan saken provisoriskt läggas till rätta för den skattskyldige genom att anstånd med skattebetalningen beviljas.

Det blev i Stockholm i samband med de felaktigheter som inledningsvis i den remitterade promemorian omnämns anledning att organisera arbetet så, att taxeringsändringen och omdebiteringen samt övriga åtgärder kom till stånd med minsta möjliga tidsspillan. Även eljest då fel av här berörd art upptäcks har uppbördsverket och överståthållarämbetet i samarbete sökt uppnå en extraordinärt snabb handläggning av ärendet. Därvid har i allmänhet tillgått på följande sätt.

Om fel som här avses konstateras eller förmodas föreligga vid granskning av debetsedel och/eller andra handlingar i samband med klagomål hos uppbördsverket (upplysningsexpeditionen) — muntligen eller skriftligen — inrapporteras fallet skyndsamt till vederbörande taxeringsintendent på en för ändamålet upprättad blankett. Denne behandlar ärendet med förtur och avger omgående yttrande till prövningsnämndens kansli, allt under förutsättning att inte granskningen av deklarationen föranleder framställning om ändring av sådan art att ärendet inte kan handläggas som enmansärende enligt 87 § taxeringsförordningen. Eljest föredras ärendet omedelbart för prövningsnämndens ordförande — skattedirektören. Protokollsutdrag expedieras omgående till uppbördsverket i och för omdebitering och utfärdande av ny debetsedel eller/och meddelande om ändringen. En kopia av taxeringsintendantens yttrande överlämnas till uppbördsverket samtidigt med att det expedieras till prövningsnämndens kansli. Uppbördsverket kan därigenom i förekommande fall förordna om anstånd med kvarstående skatt, vilket sålunda sker utan ansökan härom. Förfarandet med anmälan till överståthållarämbetet om restitution samt medlens utanordnande (medelst giroutbetalningskort) påskyndas också i görligaste mån.

Med det här skildrade tillvägagångssättet kan, om alla moment sköts väl och inga komplikationer vidlåder ärendet, utbetalningskortet vara den skattskyldige tillhanda 15 å 20 dagar efter det att anmälan om felaktigheten ingått (till uppbördsverket eller direkt till resp. taxeringskontor). Det synes inte omöjligt att något förkorta denna expeditionstid, särskilt genom snabbare rutin vid restitutionsanmälan och utbetalningen.

Uppbördsverket avstyrker för Stockholms vidkommande införande av det nya institutet och anser den nuvarande ordningen tillfredsställande i avvaktan på de nya möjligheter som kan öppna sig i samband med den omorganisation av skatteförvaltningen i Stockholm som förutsätts äga rum vid uppbördsverkets förstatligande.

Behovet av förenklat rättelseförfarande understryks av de flesta remissinstanserna. *Riksskattenämnden* uttalar, att det med hänsyn till taxeringsärendenas mängd och den knappa tid för granskning av deklaraionsmaterialet som står taxeringsnämnden till buds inte torde kunna undvikas att fel av teknisk beskaffenhet uppkommer vid taxeringen. Då det här är fråga om fel som närmast kan läggas beskattningsmyndigheterna till last, finner nämnden det angeläget att felen rättas på ett snabbt och smidigt sätt. Nämnden framhåller dock, att genom det summariska förfarandet vid handläggningen av enkla ärenden, som redan nu tillämpas hos prövningsnämnderna, den skattskyldige i sådana ärenden relativt snabbt erhåller rättelse. *Centrala folkbokförings- och uppboördsnämnden* anser det uppenbart att behov föreligger av ett system där fel av »teknisk» natur snabbt kan rättas utan att de skattskyldiga själva skall behöva anföra besvär. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* understryker att förslaget innebär ett steg i riktning mot lagfästade av den i och för sig självklara principen, att felaktigheter som av en eller annan anledning kommit att vidlåda taxering skall kunna rättas på ett för såväl den skattskyldige som beskattningsmyndigheterna enkelt, snabbt och smidigt sätt. Liknande uttalande görs av *riksrevisionsverket*. Ett antal *häradsskrivare* i Älvsborgs och Jämtlands län, vilka yttrat sig på anmodan av länsstyrelserna i dessa län, understryker kraftigt behovet av ett förenklat rättelseförfarande i den riktning som promemorian anger.

Åtskilliga remissinstanser hävdar att genomförandet av förslaget skulle innebära väsentliga fördelar för de skattskyldiga. *Sveriges häradsskrivarförening* uttalar att lokala skattemyndigheter, som i sin verksamhet ju har den omedelbara kontakten med allmänheten, under senare tid iakttagit en alltmer stigande irritation över den omständliga procedur som rättelse t. o. m. av enkla taxeringsfel av tekniskt slag fört med sig.

Beträffande frågan om lämpligheten att tillägga annan myndighet än lokal skattemyndighet nu avsedd befogenhet uttalar *kammarrätten*, sedan den konstaterat behovet av ett förenklat förfarande för rättelse av felaktigheter vid taxering.

Att sådana bestämmelser inte tidigare meddelats sammanhänger uppenbarligen med svårigheten att infoga dem i nu gällande system. Kompetensfördelningen mellan taxeringsmyndigheter å ena sidan och uppboördsmyndigheter å den andra torde redan nu vara svårförståelig för det stora flertalet skattskyldiga, och den föreslagna ordningen kommer att ytterligare accentuera detta förhållande. Det enda alternativ som diskuterats är att låta taxeringsintendent vidta ifrågakomna rättelser. Kammarrätten instämmer i uppfattningen att det vore mindre tillfredsställande att låta det allmännas ombud i taxeringsprocessen besluta angående taxeringar. Såsom ytterligare alternativ till förslaget kunde måhända ifrågasättas antingen att införa bestämmelser om själv rättelse för taxeringsnämnd, därvid uppgiften kunde läggas på taxeringsnämndens ordförande, eller att i enlighet med vad som f. n. gäller låta prövningsnämnd besluta i hithörande frågor men med ett

enklare och snabbare förfarande. Båda dessa alternativ synes emellertid förenade med åtskilliga praktiska olägenheter, det förra med hänsyn till att taxeringsnämnden inte är ett permanent arbetande organ och det senare på grund av den tidsutdräkt som likväl skulle bli förenad med en sådan ordning. Med hänsyn till det anförda torde förslaget att lokal skattemyndighet tillerkänns befogenhet att i vissa fall rätta fel i taxeringar få godtas.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län uttalar vissa invändningar mot att låta lokal skattemyndighet rätta annat än längdföringsfel. Det är enligt länsstyrelsens mening ägnat att inge principiella betänkligheter att en myndighet vid sidan av instansordningen skall erhålla rätt att ändra eller upphäva beslut som fattats av taxeringsnämnd. Även om en stark begränsning av ändringsmöjligheterna kan något minska dessa betänkligheter medför emellertid en sådan begränsning andra olägenheter, såsom gränsdragningsproblem m. m. Länsstyrelsen skisserar följande alternativ till promemorians förslag.

En måhända bättre utväg torde vara att taxeringsnämndernas arbete uppdelas på två perioder. Den ena skulle sammanfalla med nuvarande taxeringsperiod och den andra infalla under månaderna september—november samma år. Den senare perioden skulle utnyttjas för rättelse av felaktiga beslut. För att förhindra att även andra beslut upptas till förnyad prövning fick föreskrivas att taxeringsnämnds beslut under höstperioden endast skulle få avse rättelse av fel som anges i 100 § taxeringsförordningen punkterna 1)—5). Besluten under denna period skulle av lokal skattemyndighet införas i en särskild tilläggslägd. Underrättelse skulle tillställas de skattskyldiga, antingen på samma sätt som nu sker beträffande tidigare beslut eller också i samma ordning som gäller för beslut av prövningsnämnden. I förstnämnda fall skulle de skattskyldiga ha extraordinär besvärsrätt och i sistnämnda fall rätt att anföra besvär till prövningsnämnden inom viss angiven tid efter delgivningen. Då antalet besvär med fog kan antas bli ringa, torde förstnämnda alternativ vara att föredraga.

Det förhållandet, att taxeringsnämnden får tillfälle att själv rätta begångna fel kan antas ha ett inte obetydligt pedagogiskt värde. I taxeringsnämndens uppgifter under den senare taxeringsperioden bör kanske också ingå att efter remiss avgiva yttrande över besvär till prövningsnämnden.

Även *landskontorsutredningen* ställer sig, som redan nämnts, kritisk mot det remitterade förslaget. Utredningen påpekar att det sedan gammalt varit ett önskemål att uppenbara felaktigheter i taxering skall kunna rättas i så enkla former som möjligt och anför vidare.

Det i promemorian framlagda förslaget väcker emellertid vissa betänkligheter. Den lokala skattemyndigheten synes — låt vara i begränsad utsträckning — komma att få ställning av en särskild prövningsinstans mellan taxeringsnämnden och prövningsnämnden. Antalet instanser i taxeringsmål skulle härigenom i praktiken komma att ökas till fem. Av övervägandena rörande avgränsningen av den lokala skattemyndighetens kompetens, tidsgränsen för målens upptagande till prövning samt de föreslagna reglernas placering i taxeringsförordningen framgår också vilka svårigheter promemorieförfattaren haft att brottas med då det gällt att inplacera det före-

slagna förfarandet i det nuvarande systemet. Helt tillfredsställande har dessa svårigheter inte kunnat bemästras.

Utredningen framhåller att det i promemorian angivna kompetensområdet omfattar frågor som kan vara både kontroversiella och svårbedömda; i synnerhet gäller detta frågor om ortsavdrag. Det synes utredningen inte tillrädligt att låta de lokala skattemyndigheterna vidta ändringar i dessa hänseenden utan särskild inskränkning och utan skyldighet att höra part eller annan. Utredningen skisserar två utvägar för att undvika de antydda konsekvenserna.

Den ena anknyter nära till nuvarande ordning och innebär, att den lokala skattemyndigheten i de avsedda fallen inom ramen för ett förenklat förfarande övertar taxeringsintendentens befogenhet att yrka ändring till den skattskyldiges förmån. Målet skulle anhängiggöras hos prövningsnämndens ordförande genom framställning av den lokala skattemyndigheten (jfr 158 och 163 §§ taxeringsförordningen), varvid målen upptas i särskilda förteckningar, upptagande relevanta fakta och siffror samt förslag till ändring. Sådan framställning bör därvid lämpligen diarieföras som ett ärende utan särskild diarieföring för varje i förteckningen upptagen skattskyldig. Prövningsnämndens godkännande, beslutat av ordföranden, kan tecknas på förteckningen; ett exemplar kan utgöra bilaga till nämndens protokoll. På ordföranden skulle ankomma att i förekommande säkerligen sällsynta fall infordra akten resp. höra taxeringsintendent. Besluten bör, liksom enligt promemorian, såtillvida vara preliminära, att parternas rätt att i vanlig ordning besvära sig hos prövningsnämnden inte avskärs.

Den andra utvägen skulle vara att ge taxeringsnämnden rätt till självrättelse. Nämndens beslut skulle på framställning av den lokala skattemyndigheten fattas av taxeringsnämndens ordförande för det aktuella taxeringsåret eller, vid förfall för denne, kronoombudet eller, om även denne är förhindrad, annan ledamot av nämnden.

Utredningen anser att från principiella synpunkter alternativet med framställning till prövningsnämndens ordförande synes vara att föredra.

Beträffande i vad mån införandet av rättelsemöjlighet för lokal skattemyndighet skulle innebära inbesparing av arbete och tid för myndigheterna föreligger i viss mån skilda meningar hos remissmyndigheterna.

Riksskattenämnden anser att flertalet av de arbetsmoment, som kronokamreraren i Gävle i sin skrivelse angett för handläggning av hithörande ärenden, torde kvarstå även efter övergång till den i promemorian föreslagna ordningen. Förslaget innebär en inte obetydlig ökning av de lokala skattemyndigheternas arbetsuppgifter, enär beslut om rättelse regelmässigt inte torde kunna fattas utan en viss förberedande utredning. *Länsstyrelsen i Uppsala län* gör ett liknande uttalande. Emellertid uttalar länsstyrelsen även att — genom att ifrågavarande ärenden enligt förslaget skall fördelas

på flera myndigheter — ett genomförande av detsamma kan antas leda till att rättelse erhålls snabbare än f. n.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län påpekar att särskilt prövningsnämnderna i de större länen är hårt arbetstyngda och understryker, att varje åtgärd, som syftar till minskning av nämndernas arbete, därför måste hälsas med tillfredsställelse. I promemorian omförmälda ärenden är dock enligt länsstyrelsen av mycket enkel beskaffenhet och den avlastning av nämnderna, som förslaget skulle medföra, kan sålunda inte bli stor. Av betydelse är emellertid att förslagets genomförande skulle medföra minskat expeditionellt arbete, vilket är till fördel både för myndigheterna och de skattskyldiga.

Även *länsstyrelsen i Stockholms län* uttalar, att genom införandet av den ifrågasatta rättelsemöjligheten arbetsbördan hos såväl taxeringssektionen som prövningsnämndens kansli skulle lättas.

Länsstyrelsen i Östergötlands län uttalar.

Flera felaktigheter framkommer först då de skattskyldiga erhåller sin debetsedel över slutlig skatt. De skattskyldiga har då att besvara sig hos prövningsnämnden, varmed följer ett både tids- och kostnadskrävande administrativt förfarande, som oftast inte står i proportion till den uppkomna felaktighetens art eller storlek. Prövningsnämnden, som numera har karaktär av skattedomstol, bör ej heller i den utsträckning som nu sker belastas med uppgifter av här föreliggande slag. För taxeringssektionens del innebär arbetet med beredande av besvärsmål beträffande sådana rättelser varom här är fråga en ytterligare betungande arbetsbelastning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län påpekar att de lokala skattemyndigheternas arbete med här ifrågavarande uppgifter torde komma att i huvudsak infalla under senare halvåret, vilket med hänsyn till fördelningen av deras arbetsuppgifter under kalenderåret synes lämpligt.

Särskilt *centrala folkbokförings- och uppbordsnämnden* uppehåller sig i sitt remissvar vid frågan om förslagets lämplighet med hänsyn till förestående införande av automatisk databehandling (ADB) inom folkbokförings- och uppborrdsväsendet. Sammanfattningsvis uttalar nämnden, att datareformen beräknas öppna möjligheter att såvitt avser det »tekniska» förfarandet åstadkomma en riktigare längdföring än den nuvarande och att det därför kunde synas tveksamt om det inför ett förestående och sannolikt effektivare system kan vara lämpligt med ett sådant avsteg i taxeringsproceduren som föreslås i promemorian. Emellertid kommer det enligt nämndens mening även i framtiden att föreligga behov av att snabbt kunna rätta felaktigheter i taxeringsnämnds taxeringar, oberoende av ADB-reformen som sådan. ADB-systemets genomförande kommer visserligen att innebära genomgripande förändringar i arbetsrutinerna beträffande längdföring och debitering av skatt, men enligt nämnden torde lokal skattemyndighet få fortsätta med att

i olika avseenden biträda taxeringsnämnderna. Deklarationsmaterialet avses i princip såsom f. n. skola förvaras hos de lokala skattemyndigheterna. De föreslagna rättelsemöjligheterna synes under sådana förhållanden även efter övergången till ADB-systemet böra handhas av de lokala skattemyndigheterna. Med hänsyn till det anförda och då ADB-systemet är avsett att tillämpas först fr. o. m. år 1968 biträder nämnden förslaget att redan nu införa regler som förenklar förfarandet vid rättelse av vissa felaktigheter i taxering.

Även *Sveriges häradsrättsförening* uttalar sig om förfarandet sedan ADB-systemet genomförts. Oavsett utformningen av bestämmelserna om rättelse av tekniska fel, som förelupit vid taxeringen i första instans, anser föreningen det vara angeläget att i samband med övergång till databehandling undersöka möjligheterna att förebygga tekniska fel i det taxeringsmaterial, som skall databehandlas. Överföring av arbetsuppgifter av teknisk natur från taxeringsnämnderna till lokal skattemyndighet är enligt föreningens mening i hög grad påkallad. Detta så mycket mer som lokal skattemyndighets möjlighet att på ett tidigt stadium upptäcka felaktigheter i taxeringen för rättelse i taxeringsnämnd kommer att minska, då deklaramaterialet skall behandlas på datakontoret, innan arbetet med fastställande av pensionsgrundande inkomst påbörjas.

Ett par myndigheter har berört frågan om vilka taxeringslängder som ifrågasattande rättelsemöjlighet bör avse. *Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden* anser att — ehuru lokal skattemyndighet i regel inte är långdförare för de särskilda taxeringsnämnder, som handhar taxering av juridiska personer, samt deklamationer för juridiska personer som upptas i de s. k. B- och C-längderna i regel inte förvaras hos lokal skattemyndighet utan hos länsstyrelsen — rättelsemöjligheten dock bör omfatta även sistnämnda längder. I fråga om rättelse av felaktigheter i fastighetstaxering anför nämnden.

De föreslagna bestämmelserna skall enligt utredningsmannen även avse rättelser av felaktigheter i fastighetstaxering. Detta framgår därav att hänvisningarna i 172 och 174 §§ till 126 § taxeringsförordningen inte föreslagits skola ändras. Det kan enligt nämndens mening ifrågasättas, om behov föreligger att låta rättelseförfarandet omfatta även fastighetstaxeringen. De rättelser som härvid kan ifrågakomma avser huvudsakligen felaktig överföring av belopp från deklamation eller från nästföregående års fastighetslängd till taxeringsårets fastighetslängd. Tänkbart är dock, att fel av typen »sådan felaktig uträkning som framgår av i taxeringslängden införda belopp» kan förekomma genom att summan av de i taxeringsvärdet ingående delbeloppen inte stämmer med totalsumman. I den mån sådana fel förekommer torde dessa normalt upptäckas före taxeringsperiodens utgång i längdföringsarbetets slutskede vid avstämningen av längderna. Vidare synes de skäl för skyndsamt avgörande, som utredningsmannen anför, inte ha samma styrka här. Även om det förenklade rättelseförfarandet endast kan kom-

ma att tillämpas i ett fåtal fall, har nämnden dock intet att erinra emot att även fastighetstaxeringen inbegrips i det summariska rättelseförfarandet, så att detsamma kommer att omfatta all av taxeringsnämnd åsatt taxering.

Uppbördsverket i Uppsala ifrågasätter starkt om rättelsemöjligheten bör omfatta fastighetslängd.

Även *Föreningen Sveriges kronokamrerare* ställer frågan om inte felaktigheter i fastighetslängd bör undantas från det summariska rättelseförfarandet under erinran bl. a., att rättelsemöjlighet synes föreligga endast när det gäller särskild fastighetstaxering.

Bestämmelsen i förslaget, att lokal skattemyndighets rättelsemöjlighet skall avse endast felaktigheter som medfört för hög taxering, bör enligt *länsstyrelsen i Värmlands län* tolkas så, att för den händelse flera felaktigheter av uppenbart slag konstateras i en taxering, av vilka något eller några är till den skattskyldiges fördel, möjlighet till rättelse av alla felen bör föreligga om detta ej resulterar i en höjning av taxeringen.

Stockholms stads uppbördsverk anför i denna fråga.

Mot principen att rättelse skall kunna ske av lokal skattemyndighet endast då fråga är om ändring till den skattskyldiges fördel synes intet vara att erinra. Eljest tilläggs myndigheten en prövningsrätt som bör vara förbehållen prövningsnämnden (dess ordförande) och snart sagt hela gruppen av enmansärenden övergår då på lokala skattemyndigheten. Det bör å andra sidan inte få förekomma att lokala skattemyndigheten vid granskning av en deklaration i visst avseende underlåter att granska den även i övrigt på åtminstone sådant sätt att grövre felaktigheter i annat avseende — även till den skattskyldiges nackdel — upptäcks och inrapporteras till taxeringsintendenten.

Även *länsstyrelsen i Stockholms län* anser att rättelse genom lokal skattemyndighet skall kunna ske endast i sådana fall då felaktigheten föranlett att taxering blivit för hög.

En annan åsikt uttalar *centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden* såsom framgår av följande uttalande.

Enligt förslaget skall lokal skattemyndighet ha rättelsemöjlighet endast om taxering blivit för hög. Det summariska rättelseförfarandet borde emellertid i princip kunna tillämpas även i andra fall av »uppenbar felaktighet». Nämnden vill ifrågasätta om inte även den frågan bör tas upp, huruvida inte möjlighet bör finnas att utsträcka det summariska rättelseförfarandet till att avse även fall, där höjning kan ifrågakomma. Härvid torde närmast böra medtas sådana felaktigheter, vilka på sitt sätt kan anses hänförliga till längdföringen, nämligen fall där åsatt taxering överhoppats (exempelvis i för-mögenhetslängden), fall där taxering längdförts på fel person och fall där för högt Ortsavdrag medgetts. Ett ytterligare område, där felaktigheter ofta förekommer och behov av rättelsemöjlighet således föreligger, gäller taxering av garantibelopp för fastighet, särskilt s. k. utbors taxering för sådan inkomst.

Enligt *uppbördsverket i Uppsala* synes det böra övervägas om inte två andra typer av felaktigheter som avser längdföringen bör inbegripas i det föreslagna förfarandet, nämligen dels det fall att åsatt taxering överhoppats (exempelvis i förmögenhetslängden) och dels det fall att taxering längdförts på fel person. Sådana fel, uttalar uppbördsverket, är väl inte särskilt vanliga men när de inträffar är det angeläget att de kan rättas på snabbaste och enklaste sätt utan initiativ av den eller de personer som berörs av felen.

En möjlighet att rätta även för låga taxeringar förordas av *länsstyrelsen i Södermanlands län*, som anför.

Länsstyrelsen vill starkt understryka, att möjlighet till rättelse av lokal skattemyndighet bör föreligga endast när fråga är om uppenbara felöverföringar från deklaration till taxeringslängd och uppenbara felräkningar, där inte minsta tvekan kan råda om att fel blivit begånget. Under angivna förhållanden synes emellertid enligt länsstyrelsens uppfattning rättelse kunna ske även till den skattskyldiges nackdel. Någon berättigad invändning här emot synes ej kunna göras, särskilt som skattskyldig enligt förslaget alltid skall underrättas om den av lokal skattemyndighet vidtagna ändringen och även äger rätt att anföra besvär över taxeringen i vanlig ordning.

Som skäl för sin åsikt att lokal skattemyndighet skall kunna rätta taxering till den skattskyldiges nackdel anför *länsstyrelsen i Jönköpings län*.

Enligt det föreliggande förslaget skall möjlighet till enklare rättelseförfarande föreligga endast i de fall, då felaktigheten föranlett för hög taxering. Detta innebär en avsevärd och ej önskvärd begränsning av möjligheterna att på ett smidigt sätt rätta misstagstaxeringar. Det måste nämligen anses angeläget, att möjlighet skapas att rätta även taxeringar, som blivit för låga på grund av exempelvis felräkning av taxeringsnämnd eller lokal skattemyndighet, felaktigt ortsavdrag e. dyl. Fel av detta slag skapar ofta irritation hos de skattskyldiga, exempelvis därför att de medför spärning av överskjutande skattebelopp i avvaktan på beslut om rättelse eller att de föranleder först att ett mindre belopp överskjutande preliminär skatt återbetalas till den skattskyldige och någon tid därefter att den skattskyldige — sedan prövningsnämndens beslut om rättelse av taxeringen föreligger — tillställs debetsedel å tillkommande skatt på samma eller nästan samma belopp. En utvidgning av möjligheten att rätta till att avse även fel som medfört för låg taxering skulle dessutom medföra en ej obetydlig lättnad i prövningsnämndernas arbetsbörda.

Liknande synpunkter anføres av *länsstyrelserna i Östergötlands, Älvsborgs, Västernorrlands och Jämtlands län* samt av *Föreningen Sveriges kronkamrerare och Sveriges häradskrivarförening*.

I fråga om vilka slags felaktigheter som lokal skattemyndighet bör kunna rätta föreligger olika meningar hos remissinstanserna. Vissa av dem anser departementspromemorians förslag alltför vittgående i detta avseende, medan flertalet önskar att området för rättelsemöjligheten väsentligt utvidgas i förhållande till förslaget.

Kammarrätten uttalar som allmän princip i detta spörsmål, att det krävet måste uppställas att fråga skall vara endast om rättelse som inte äventyrar rättssäkerheten eller medför risker för opåkallad ändring i taxeringsnämnds beskattningsåtgärder.

Ett par länsstyrelser anser att rättelsemöjlighet ej bör föreligga för lokal skattemyndighet om utredning erfordras härför i form av yttrande från taxeringsintendenten. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför härom.

Enligt förslaget skall lokal skattemyndighet, när den så finner påkallat, äga infordra yttrande från taxeringsintendenten och vederbörande kommun i syfte att åstadkomma erforderlig utredning i ärendet. I denna del syftar förslaget uppenbarligen längre än till rättelser av »tekniska» fel. Enligt länsstyrelsens förmenande bör »utredningsfall» alltid översändas till vederbörande prövningsnämnd. Därest lokal skattemyndighets rättelsemöjlighet anses böra konstrueras som »självrättelse» av taxeringsnämndens beslut måste det uppenbarligen vara felaktigt att inkoppla taxeringsintendenten som remissinstans och utredande organ.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser att lokal skattemyndighet ej bör få rätta felaktighet om härför erfordras yttrande från taxeringsintendent eller kommun. *Länsstyrelsen* anför som skäl härför.

Gränsen mellan sådana ärenden, som kan rättas av lokal skattemyndighet, och mål, som bör handläggas i vanlig ordning, måste göras så klar som möjligt. I annat fall kan det extraordinära rättelseinstitutet komma att framstå som en särskild besvärinstans. Det bör även framhållas att de lokala skattemyndigheternas arbetsbelastning inte i förevarande avseende bör ökas i sådan grad att den eftersträfvade snabbheten i rättelseärendenas handläggning äventyras.

Liknande åsikt uttalar *länsstyrelsen i Västerbottens län*. Någon tidsvinst torde enligt länsstyrelsens mening inte uppstå om taxeringsintendenten tvingas penetrera målet för att sedan avge yttrande till den lokala skattemyndigheten i stället för till prövningsnämnden.

Ett par remissinstanser anser att den rättelsemöjlighet som skall tillkomma lokal skattemyndighet bör begränsas till att avse längdföringsfel. *Överståthållarämbetet* upplyser om att mål, som avser felräkning, misskrivning eller annat förbiseende av taxeringsnämnd, oftast kan avgöras av prövningsnämnden såsom s. k. enmansmål praktiskt taget omedelbart efter det de inkommit. Med den nuvarande ordningen följer emellertid enligt ämbetets mening en viss omständlighet i förfarandet. Ämbetet ifrågasätter dock om någon förenkling är att vinna genom det föreslagna förfarandet, särskilt som en försiktig bedömning kan föranleda lokal skattemyndighet att infordra yttrande från taxeringsintendent och kommun. Särskilt beträffande ortsavdragen torde enligt ämbetet ofta uppkomma besvärliga utrednings- och bedömningsfrågor. Ämbetet menar att förslaget innebär en utvidgning av instansordningen, vilket är ägnat att öka omständligheten och osäkerhe-

ten i förfarandet samt fördröja handläggningen i sådana fall där den lokala skattemyndigheten anser att ärendet bör överlämnas till taxeringsintendenten. Ämbetet är öbenäget att tillstyrka att det framlagda förslaget genomförs i befintligt skick men ställer sig synnerligen positivt till tanken att förenkla förfarandet vid rättelse av taxering. Förenklingen bör emellertid inriktas på rättelse av längdföringsfel över huvud taget. De särskilda problem som uppkommer i Stockholm därigenom att deklarationerna förvaras inom ämbetets skatteavdelning och inte hos lokala skattemyndigheter torde enligt ämbetets mening kunna lösas utan större svårighet.

Även *länsstyrelsen i Hallands län* anser att den ifrågasatta rättelsemöjligheten bör begränsas till felaktigheter vid längdföringen. Länsstyrelsen påpekar att ehuru längdföringen f. n. anses utgöra en del av taxeringsnämndens verksamhet i praktiken inte finns någon möjlighet för taxeringsnämnden eller dess ordförande att övervaka att riktiga belopp införs i längden. Redan nu torde lokala skattemyndigheter vidta en mängd rättelser i samband med längdföringen även utan att höra taxeringsnämndens ordförande.

Liknande begränsningar föreslås av *länsstyrelserna i Södermanlands och Älvsborgs län*.

I stort sett tillstyrks förslaget att rättelsemöjligheten skall avse felaktig överföring från deklaration till taxeringslängd och sådan felaktig uträkning som framgår av belopp som införts i taxeringslängden. *Kammarrätten* anser dock att rättelse av fel vid överföring från deklaration till taxeringslängd bör ske endast om tveksamhet inte föreligger om de belopp som taxeringsnämnden fastställt. Är taxeringsnämndens anteckningar i deklarationen inte otvetydiga bör rättelse alltjämt ske i den nu gällande ordningen.

Flertalet remissinstanser har inte haft något att invända mot att lokal skattemyndighet får möjlighet att rätta felaktigt avdrag för kommunalskatt och sjukförsäkringsavgift. Förslaget tillstyrks i denna del uttryckligen av bl. a. *kammarrätten, riksrevisionsverket* och *riksskattenämnden*. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* uttalar emellertid tveksamhet över förslaget på denna punkt.

Taxeringsnämndernas ordförande torde numera i allmänhet begagna sig av möjligheten att kontrollera nämnda avdrag genom jämförelse med föregående års debiteringslängd. Fel beträffande avdrag av dessa slag torde därför numera vara relativt sällsynta. Det kan sålunda ifrågasättas, om förslaget i denna del har någon egentlig uppgift att fylla.

Även *länsstyrelsen i Jämtlands län* ifrågasätter om den utvidgning av skattskyldigs möjlighet att erhålla rättelse som förslaget innebär bör gälla avdrag för kommunalskatt och sjukförsäkringsavgift. Enligt gällande rätt, påpekar länsstyrelsen, erfordras för att vinna rättelse av sådana avdrag efter den ordinarie besvärstidens utgång att besvär rätt föreligger enligt

100 § första stycket 6) taxeringsförordningen, dvs. bl. a. att den skattskyldige taxerats till belopp som är väsentligt för högt.

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden gör följande uttalande.

Förslaget får till följd att skattskyldig, som väljer att liksom hittills söka rättelse genom besvär i särskild ordning hos prövningsnämnd, inte får rättelse, medan skattskyldig, som vänder sig direkt till lokal skattemyndighet, får det. Nämnden har velat fästa uppmärksamheten på denna skiljaktighet och anser att i princip överensstämmelse bör råda på denna punkt. Nämnden vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att det processuella läget för den skattskyldige framdeles eventuellt kan bli ett annat vid anförande av besvär i särskild ordning på grund av felaktigt yrkat skatteavdrag. Grunden till att f. n. särskild besvärsmätt endast föreligger i de fall, skatteavdrag inte yrkats med något belopp, torde nämligen vara den att taxeringsnämnden genom att ha tillgång till i 17 § taxeringskungörelsen omförmälda handlingar bort märka, att skattskyldig i vart fall varit berättigad till avdrag med något belopp. De rätta skattebeloppen framgår däremot inte av dessa handlingar. Därest taxeringsnämnden framdeles direkt i taxeringsmaterialet genom taxeringsavierna kommer att ha tillgång till de rätta skatte- och avgiftsbeloppen men trots detta underlåter att ändra felaktiga avdrag, torde den skattskyldige kunna åberopa försummelse från taxeringsmyndighets sida och därmed få särskild besvärsmätt enligt 100 § första stycket 5) taxeringsförordningen.

Beträffande förslaget i vad det avser rättelse av felaktigt o r t s a v d r a g föreligger dels önskemål om inskränkningar i sådan rättelsemöjlighet och dels avstyrkande av förslaget i denna del.

Kammarrätten anser att lokal skattemyndighet bör få rätta endast uppenbart felaktiga ortsavdrag och felaktiga överföringar av ortsavdrag från deklaration till taxeringslängd, vilket slags rättelse kan hänföras till överföringsfelen. Kammarrätten anför som skäl för sin åsikt.

Frågor om rätt ortsavdrag är inte sällan föremål för tvist i taxeringsmål och kan stundom fordra en ingående utredning. I fall där taxeringsnämnden i deklarationen uttryckligen angett att skattskyldig skall tillgodoföras visst ortsavdrag, förefaller det mindre sannolikt att sedermera till lokal skattemyndighet inkomna anmärkningar mot ortsavdraget och därvid lämnade upplysningar skulle utan sådan utredning, som lämpligen bör ske under medverkan av taxeringsintendent, berättiga till ändring i taxeringsnämndens beslut. Erforderliga upplysningar för beräkning av ortsavdrag saknas ofta i deklarationen. Uteslutet är inte att taxeringsnämnden bestämt ortsavdraget med ledning av sin lokalkännedom eller genom upplysningar, om vilka inte lämnats uppgift i deklarationen. Dylika fall synes inte lämpade för rättelse i den föreslagna ordningen.

Även *riksskattenämnden* anser att rättelse av ortsavdrag genom lokal skattemyndighet bör få ske endast då fråga är om uppenbar felaktighet, vilket bör framgå av författningstexten. Så kan enligt riksskattenämndens uttalande vara fallet då taxeringsnämnden t. ex. inte observerat att en ensamstående skattskyldig har hemmavarande barn. Är det åter tveksamt

huruvida barnet skall anses hemmavarande bör ärendet överlämnas till taxeringsintendent.

Liknande uttalanden görs av *länsstyrelserna i Södermanlands och Värmlands län*.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser sig inte kunna förorda att på lokal skattemyndighet överläts att helt självständigt besluta om höjda ortsavdrag. Länsstyrelsen uttalar att en godtagbar lösning möjligen kan erbjuda sig genom införandet av en obligatorisk skyldighet för lokal skattemyndighet att innan rättelse vidtas delge taxeringsintendenten ändringsförslaget. En sådan ordning synes också länsstyrelsen underlätta en avsevärd utökning av det fält inom vilket lokal skattemyndighet skall kunna meddela rättelser.

Länsstyrelsen i Hallands län framhåller att bestämmelserna om ortsavdrag inte sällan är svåra att tillämpa och erinrar om att ändringar i fråga om ortsavdrag ofta får följdverkningar beträffande bl. a. förvärvsavdrag och avdrag för försäkringspremier. Länsstyrelsen anser det på grund härav uteslutet att annan myndighet än prövningsnämnden skall få fatta beslut i fråga om felaktigt ortsavdrag.

Möjlighet för lokal skattemyndighet att rätta andra slags felaktigheter än sådana som avses i förslaget föreslås av flera remissinstanser. Oftast avses därvid rättelse av felaktiga avdrag, såsom det s. k. förvärvsavdraget, avdrag för tilläggs pensionsavgift eller nedsatt skatteförmåga samt s. k. schablonavdrag men även fel vid beräkning av garantibeloppets storlek och felaktiga överföringar i deklaration berörs i sådana förslag.

Flera remissinstanser önskar att rättelsemöjligheten utsträcks till att avse felaktiga överföringar till sammanfattningar i deklarationen. Till dessa instanser hör *rikskattenämnden*, som uttalar att till misskrivning av teknisk art, som lokal skattemyndighet bör ha möjlighet att rätta, också bör hänföras felaktig överföring av belopp från deklarationsbilaga till huvudblankettens sammanfattningar.

Liknande synpunkter anläggs av *länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län och Sveriges häradsrättsförening*.

Däremot anser *länsstyrelsen i Jämtlands län* att ifrågavarande rättelsemöjlighet inte bör avse fel vid överföring från deklarationen till sammanställningen. Länsstyrelsen anför som skäl härför, att dylika fel endast mera sällan påtalas av de skattskyldiga. Rättelse av sådana fel bör förutsätta medverkan av taxeringsintendent och prövningsnämnd (landskamrerare).

I fråga om utvidgning av rättelsemöjligheten uttalar *kammarrätten*, att det med hänsyn till lokal skattemyndighets tillgång till fastighetslängder ligger nära till hands att felaktigt uträknade procentavdrag och garanti-

belopp rättas i samma ordning som felaktiga avdrag för kommunalskatt och försäkringsavgifter.

Riksskattenämnden erinrar om att det skäl som föranleder ändring av ortsavdraget även kan föranleda omprövning av förvärvsavdraget men anser frågan om rättelse av förvärvsavdrag vara en sådan renodlad taxeringsfråga som ej bör avgöras av lokal skattemyndighet.

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden anser däremot att felaktigt förvärvsavdrag bör få rättas av lokal skattemyndighet. Enligt nämnden bör detta vara en konsekvens av att rättelsemöjlighet införs beträffande ortsavdraget, vars storlek för ensamstående ofta sammanhänger med förvärvsavdraget. Vidare bör enligt nämndens åsikt lokal skattemyndighet få rätta avdrag för tilläggs pensionsavgift, som f. n. debiteras av sistnämnda myndighet, samt avdrag för nedsatt skatteförmåga om det klart framgår att avdraget beviljats av taxeringsnämnden.

Liknande synpunkter anföras av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Enligt *länsstyrelsen i Östergötlands län* torde den lokala skattemyndighetens befogenhet att rätta förekommande felaktigheter bära betydligt utvidgas för att man härmed skall kunna uppnå de fördelar, som uppenbarligen ligger i ett förenklat rättelseförfarande i den ordning, som förslaget innebär. Denna utvidgning bör enligt länsstyrelsens mening omfatta felaktigheter av formell och teknisk natur såsom felöverföringar i deklARATIONEN och felaktigheter beträffande garantibelopp, tilläggs pensionsavgift och förvärvsavdrag.

Länsstyrelsen i Jönköpings län uttalar att lokal skattemyndighet bör kunna rätta även uppenbar felräkning i deklARATIONEN, garantibelopp som beräknats felaktigt samt felaktighet i fråga om tilläggs pensionsavgift och folkpensionsavgift. Länsstyrelsen föreslår emellertid vittgående ändringar i departementspromemorian förslag, innebärande bl. a. att utredningsfall skall underställas taxeringsintendenten som skall besluta i vilken ordning rättelse bör ske.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att möjlighet till rättelse genom lokal skattemyndighet bör utvidgas till att avse förvärvsavdraget och felaktigheter vid överföringen av belopp till sammanfattningarna på deklARATIONENS fjärde sida.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län, som förordar att taxeringsnämnd bör få vidta behövliga rättelser, anför att om det i departementspromemorian framställda förslaget skulle föredras tillämpningsområdet dock bör väsentligt utvidgas.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, som föreslagit att taxeringsintendenten skall delges samtliga av lokal skattemyndighet ifrågasatta rättelsebeslut, anser att — under förutsättning att sådant remissförfarande tillämpas — lokal skattemyndighet bör få möjlighet att rätta alla uppenbara felräkningar, misskrivningar och felaktiga längdföringar som föranlett en för hög

taxering. På samma sätt bör rättelse kunna ske av dubbeltaxeringar inom ett och samma fögderi, felaktigt eller för högt upptagna garantibelopp för fastigheter, oriktigt reducerade beskattningsbara förmögenheter m. m.

Föreningen Sveriges kronokamrerare anser att felaktighet vid överföring av belopp till deklarationens sista sida samt beträffande avdrag för nedsatt skatteförmåga bör kunna rättas av lokal skattemyndighet och föreslår vidare, att sådan rättelse bör kunna äga rum av felaktiga schablonavdrag såväl vid förvärvskälla som under allmänna avdrag samt av felaktighet beträffande garantibelopp, avdrag för tilläggs pensionsavgift och förvärvsavdrag. Nämda slag av rättelser bör enligt föreningen även kunna avse höjning av taxering.

Sveriges häradskrivarförening anser området för rättelsemöjligheten alldeles för snävt tilltaget och anför.

Som exempel på vanligen förekommande fel av teknisk natur, som skulle falla utanför ramen för rättelser enligt förslaget, kan nämnas.

1) Felaktighet, som endast gäller vid summeringen av sammanfattningen till kommunal inkomstskatt.

2) Inkomst i en förvärvskälla eller summa allmänna avdrag har överförts med fel belopp till sammanfattningen för taxering till statlig eller kommunal inkomstskatt.

3) Garantibelopp har felräknats, uteglömts eller dubbelförts.

4) Felaktighet i fråga om avdrag för tilläggs pensionsavgift.

5) Skattskyldig har dubbeltaxerats inom samma kommun. Fel av denna art förekommer ofta vid förvärv av bostadsfastighet i samband med flyttning.

Vissa ur rättssäkerhetssynpunkt stötande konsekvenser vid fastställandet av den pensionsgrundande inkomsten, som det nuvarande taxeringsförfarandet medför, skulle elimineras om även taxering, som blivit för låg till följd av felräkning eller misskrivning, kunde rättas av lokal skattemyndighet. Här kan anföras ett exempel, som belyser ett ofta förekommande fall.

I samband med uträkningen av den pensionsgrundande inkomsten för en försäkrad upptäcker lokal skattemyndighet, att taxeringen för inkomst av tjänst på grund av felräkning blivit 400 kr. för låg. Den pensionsgrundande inkomsten fastställs i enlighet med den felaktiga taxeringen. Efter besvär av taxeringsintendenten rättas inkomsttaxeringen. Verkställd beräkning av den pensionsgrundande inkomsten kan dock inte ändras, enär taxeringsändringen föranleder avvikelser från nämnda beräkning med belopp understigande 500 kr.

RLF och *Sveriges Lantbruksförbund* uttalar att felaktighet beträffande folkpensionsavgift och tilläggs pensionsavgift bör kunna rättas i förenklad ordning.

Den föreslagna tiden av tre år efter taxeringsåret inom vilken lokal skattemyndighet skall äga rätta taxering har många remissinstanser ansett vara för lång. *Riksskattenämnden* anser att den tid som föreslagits i promemorian inte är tillräckligt motiverad och att anledning saknas att ut-

sträcka tiden för rättelse längre än t. o. m. året efter taxeringsåret. Det torde enligt riksskattenämnden närmast vara under taxeringsårets senare del samt under första halvåret efter taxeringsåret som ett mer angeläget behov föreligger att få felaktigheter i taxering varom här är fråga rättade av lokal skattemyndighet.

Samma förslag framförs av *länsstyrelsen i Jämtlands län*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län uttalar att rättelse av lokal skattemyndighet inte bör ske efter utgången av februari månad näst efter taxeringsåret.

Även *länsstyrelsen i Värmlands län* anser att tiden för rättelsemöjligheten bör utgå med februari månad efter taxeringsåret. Länsstyrelsen upplyser bl. a.

Enligt nuvarande ordning i Värmlands län disponerar de lokala skattemyndigheterna i länet endast över det sista årets deklARATIONER och detta blott under tiden då taxeringsnämndsarbetet ej pågår. Deklarationerna överlämnas omkring den 15 februari året efter taxeringsåret till taxeringsnämnderna och dessa översänder efter taxeringsarbetets avslutande deklARATIONERNA direkt till länsstyrelsens taxeringssektion. Det har visat sig av utrymmeskäl omöjligt och av andra skäl olämpligt, att lokal skattemyndighet omhänderhar flera årgångar av deklARATIONER.

Länsstyrelsen i Jönköpings län erinrar om att taxeringsintendent får anföra besvär hos prövningsnämnden över skattskyldigs taxering intill utgången av april månad året efter taxeringsåret och anser det bl. a. på grund härav tillräckligt att rättelse i nu avsedd ordning får ske om felaktigheten kommit till den lokala skattemyndighetens kännedom före utgången av april månad efter taxeringsåret. Länsstyrelsen anför som ytterligare skäl härför.

De flesta fel av här ifrågavarande art torde upptäckas antingen under tiden mellan taxeringsarbetets avslutande och debetsedlarnas utsändande eller i samband med att den skattskyldige emottagit debetsedeln. Den förstnämnda gruppen felaktigheter torde framkomma företrädesvis i samband med ATP-granskningen, den granskning som verkställs av taxeringarna för skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt (överskottsförteckningarna) eller eventuell generell granskning av vissa taxeringsdistrikt. Det bör eftersträvas, att på detta stadium upptäckta fel rättas, innan debetsedlarna å slutlig skatt utsänds. De fel som framkommer i samband med att de skattskyldiga erhållit debetsedlarna å slutlig skatt, bör om möjligt rättas så snart, att de ifrågavarande skattskyldiga inte behöver erlagga kvarstående skatt med felaktigt belopp.

Efter kvarskatteuppbörden i mars månad upptäckta fel av här ifrågavarande slag torde åtminstone vad länen beträffar uppgå till ett jämförelsevis litet antal, varför de i detta sammanhang inte torde böra tillmätas alltför stor betydelse. Slutligen torde hänsyn inte behöva tas till de jämförelsevis fåtaliga anmälningar om fel i taxering som ett par år efter taxeringsårets utgång görs av riksrevisionsverket.

Länsstyrelserna i Gävleborgs och Västerbottens län anser att tiden inom vilken rättelse i föreslagen ordning skall kunna ske bör begränsas till utgången av juni månad året efter taxeringsåret.

Frågan om k o m m u n i k a t i o n mellan lokal skattemyndighet och taxeringsintendenten har föranlett vissa förslag och uttalanden från remissinstanser.

Länsstyrelsen i Värmlands län ifrågasätter om ej framställning om rättelse, som lämnas till lokal skattemyndighet, i förekommande fall bör överlämnas till prövningsnämnden i stället för, som i promemorian föreslås, till taxeringsintendenten. Länsstyrelsen ifrågasätter vidare om ej skriftlig framställning som inte kan bifallas av lokal skattemyndighet skall överlämnas till prövningsnämnden och likställas med besvär samt anses ha inkommit till prövningsnämndens kansli redan då den ingivits till lokal skattemyndighet. Som skäl för detta förslag anför länsstyrelsen.

Det har givetvis sin betydelse om överlämnandet skall ske till prövningsnämnden eller taxeringsintendenten. En skattskyldig, som vill få sin taxering ändrad, anför t. ex. ej besvär över taxeringen utan inger i stället en framställning om ändring av taxeringen till lokal skattemyndighet i tro att denne skall vidtaga den önskade rättelsen. Om emellertid den lokala skattemyndigheten ej bifaller framställningen eller — i enlighet med vad som angivits i förslaget till lagtext — överlämnar densamma till taxeringsintendenten och denne ej kan finna att något skäl till ändring av taxeringen föreligger, kan den skattskyldige ha försuttit sina möjligheter att få taxeringen prövad genom besvär i vanlig ordning. Särskilt om den skattskyldige ingivit sin framställning till lokal skattemyndighet inom den tid, som är stadgad för anförande av besvär, ter sig ett sådant resultat stötande. När det blir allmänt känt att taxeringar kan ändras på ett enkelt och snabbt sätt genom lokal skattemyndighets försorg, måste man räkna med att dylika komplikationer kan uppstå.

Liknande synpunkter framförs av *länsstyrelsen i Jämtlands län*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län — som anser att rättelsemöjligheten bör begränsas till uppenbara felräkningar och felöverföringar — uttalar följande, som berör förevarande frågeställning.

Det föreligger framför allt ur de skattskyldigas synpunkt ett klart behov av att möjligheter skapas att förenkla förfarandet vid rättelse av uppenbara felaktigheter vid taxeringen. Ett system med två myndigheter med befogenhet att ändra en taxeringsnämnds beslut synes dock inte vara helt utan olägenheter. Så kan det exempelvis inträffa, att utredning i taxeringsärende avseende en och samma skattskyldig samtidigt verkställs av såväl taxeringsintendent som lokal skattemyndighet, varvid dessa myndigheter kan komma att fatta olika beslut i fråga om samma taxering. Komplikationer av sådant och annat oförutsett slag kan uppenbarligen i någon mån förta verkan av den förenkling, som avsetts med förslaget.

Länsstyrelsen i Hallands län anser som tidigare nämnts att endast längdföringsfel bör kunna rättas av lokal skattemyndighet. Länsstyrelsen anser det angeläget att allmänheten därutöver bereds möjlighet att formlöst an-

mäla även andra uppenbara felaktigheter och att erhålla rättelse i nära anslutning härtill. Om ordningen för sådana rättelser anför länsstyrelsen.

Detta bör kunna ske på så sätt, att den lokala skattemyndigheten uppsätter förslag till taxeringsintendentsyrkanden exempelvis i anslutning till en skattskyldigs anmälan om fel, vid granskning i samband med ATP-arbete eller eljest då fel uppmärksammas. Förslagen kan i många fall upprättas i form av förteckningar (stegar), som successivt översänds till taxeringsintendenten. Den lokala skattemyndigheten bör i anslutning härtill dessutom medges rätt att meddela anstånd utan taxeringsintendentens hörande. Mål av hithörande slag bör handläggas av prövningsnämnden med förtur. Fördelarna med ett sådant system är flera. Antalet instanser behöver inte utökas, rättssäkerheten blir bättre och gällande rutiner lämnas i stort sett oförändrade.

Länsstyrelsen i Jönköpings län föreslår ett förfarande, som innebär att taxeringsintendents medverkan i rättelseärende hos lokal skattemyndighet blir obligatorisk om rättelsen innebär höjning av taxering och även eljest i mera komplicerade fall.

Enligt länsstyrelsens förslag skall i sådana rättelseärenden, som lokal skattemyndighet översänt till taxeringsintendenten, denne avgöra om rättelse bör ske genom beslut av den lokala skattemyndigheten eller om det upptäckta felet bör rättas av prövningsnämnden i samband med prövning av besvär av taxeringsintendenten. Skall rättelse ske genom lokal skattemyndighet skall enligt förslaget till denna myndighet från taxeringssektionen översändas blankett med rätt taxering ifylld och med påtecknat yttrande av taxeringsintendenten att rättelse bör ske på angivet sätt.

Ett förfarande av liknande slag som det sist redovisade förordas av *länsstyrelsen i Västernorrlands län* som härom anför bl. a.

I förslaget synes ej tillräckligt ha beaktats det starka krav på samordning som föreligger mellan rättelser, påkallade av lokal skattemyndighet, och sådana justeringar som föranleds av granskningsarbetet på taxeringssektionen och som utmynnar i besvär från taxeringsintendentens sida. Vid den eftergranskning, som sker å taxeringssektionen, prövas taxeringarna ur såväl teknisk som saklig synpunkt. Det är självfallet av största vikt — ej minst ur den skattskyldiges synpunkt — att alla felaktigheter, formella såväl som materiella, samtidigt blir rättade och detta oavsett om de medför sänkning eller höjning av taxeringen.

Promemorians författningsförslag innehåller beträffande *underrättelse* om vidtagen rättelse en hänvisning till bestämmelserna i 92 § taxeringsförordningen, som avser delgivning av prövningsnämnds beslut. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att lokal skattemyndighets skyldighet att underrätta enskild part bör inskränkas till det fall då rättelsen skett sedan debetsedel utfärdats. Enligt länsstyrelsens mening är det nämligen onödigt att underrätta skattskyldig om nedsättning av hans taxering om han inte fått debetsedel och sålunda saknat kännedom om den för höga taxeringen. Länsstyrelsen anför vidare om denna punkt i förslaget.

Beträffande den föreslagna skyldigheten för lokal skattemyndighet att underrätta taxeringsintendenten må framhållas, att taxeringsintendenten har begränsade möjligheter att granska underrättelser av detta slag. Ärendena är vidare av så rutinmässig beskaffenhet att de egentligen inte skulle behöva underkastas någon efterhandsgranskning. Lokal skattemyndighets beslut om rättelse i taxeringslängden är emellertid ett enmansärende. Det kan därför antas, att förslaget om taxeringsintendentens underrättande betingas av kontrollhänsyn. Behovet av kontroll kan därför inte förbigås. Särskilt bör observeras, att lokal skattemyndighet enligt 113 § regeringsformen ej torde kunna ställas till ansvar för oriktigt beslut avseende rättelse av taxering. Som redan nämnts bereder emellertid det föreslagna underrättelseförfarandet knappast möjlighet för taxeringsintendenten att inom länsstyrelsen verkställa någon effektiv kontroll av beslutet, såvida inte taxeringsintendenten rekviderar samtliga handlingar i ärendet. En dylik procedur medför å andra sidan betydande arbetsbelastning för taxeringsintendenten, vilket innebär att värdet av reformen måste minska. En möjlig utväg synes här vara, att lokal skattemyndighet åläggs föra ett särskilt diarium angående av myndigheten vidtagna rättelser. Detta diarium bör ha en praktisk uppläggning och bör innehålla tydlig redogörelse för rättelserna. Det får sedan ankomma på taxeringsintendenten att själv eller genom honom underställd personal stickprovis kontrollera riktigheten av lokal skattemyndighets beslut i ärenden av detta slag. Sådana stickprov bör även ifrågakomma vid de årliga inventeringar, som skall verkställas enligt 9 § häradsarkivarinstruktionen och 4 § kronokamrerarkungörelsen.

Beträffande b e s v ä r över beslut om rättelse uttalar *länsstyrelsen i Gävleborgs län*, att rättelse genom lokal skattemyndighet måste anses vara ett särskilt institut och att lokal skattemyndighet blir en instans i vissa taxeringsfrågor. På grund därav bör enligt länsstyrelsens mening särskilda regler gälla för besvär över sådana beslut.

Beträffande i n p l a c e r i n g e n i t a x e r i n g s f ö r o r d n i n g e n av den föreslagna bestämmelsen om rättelse anför *riksskattenämnden*.

Bestämmelserna om rättelse av taxering i nu föreslagna ordning bör — då rättelse av taxering är att anse som ett självständigt rättsinstitut — införas i en särskild paragraf, förslagsvis i en ny 126 a §. Med hänsyn till nämndens inställning, att rättelse inte må ske efter utgången av året näst efter taxeringsåret, samt vad nämnden i samband därmed anfört kommer bestämmelserna, därest nämndens mening godtas, att sakna den i promemorian angivna anknytningen till 126 §.

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden uttalar i denna fråga.

Det kan ifrågasättas, om inte bestämmelserna om rättelse av taxeringsnämnds beslut bör införas under avdelningen »IX Om besvär över taxeringsnämnds beslut» i taxeringsförordningen, lämpligen då som ett första moment i 73 §. Rent systematiskt synes rättelseförfarande böra regleras före besvärsförfarandet; jfr motsvarande bestämmelser beträffande rättelse av, resp. besvär över prövningsnämnds beslut samt rättelse — resp. besvär — bestämmelserna i uppborädsförordningen. Härjämte undanröjs den tveksamhet, som möjligen kan uppkomma med den föreslagna författningstext-

tens placering i taxeringsförordningen, huruvida lokal skattemyndighet skall äga rätta ett av taxeringsmyndighet begånget fel, vilket av förbiseende eller av annan orsak inte blivit beaktat av prövningsnämnden vid prövning besvärsvägen av skattskyldigs taxering.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anför, att teknisk rättelse genom lokal skattemyndighet måste anses som ett tillrättaläggande, som författningsenligt ankommit på taxeringsnämnd men som av någon anledning inte verkställt. Länsstyrelsen anser därför att bestämmelser i ämnet av systematiska skäl bör inflyta i taxeringsförordningen under ett särskilt kapitel, förslagsvis ett kapitel VIII A.

Departementschefen

Frågan om ett förenklat förfarande vid rättelse av taxering som taxeringsnämnd beslutat har tidigare diskuterats. Skattelagssakkunniga föreslog i sitt betänkande »Förslag till effektivare taxering» (SOU 1954: 24) att taxeringsnämnd under taxeringsåret skulle ha rätt att uppta av nämnden tidigare under året åsatt taxering till förnyad handläggning. En dylik ordning avvisades av 1955 års taxeringssakkunniga i deras betänkande »Ändrad taxeringsorganisation» (SOU 1955: 51). Det framhölls, att antalet ändringar av taxeringar under den föreslagna senare perioden av taxeringsnämnds arbete kunde bli så stort att situationen skulle bli förvirrande för debiteringsmyndigheterna, att omprövning av skattskyldigas taxeringar skulle skapa ett nytt irritationsmoment samt att ett förfarande som det föreslagna skulle kunna leda till en sammanblandning av taxeringsnämndens och prövningsnämndens uppgifter. I stället förordade taxeringssakkunniga att möjlighet infördes för ordföranden i prövningsnämnd att ensam avgöra besvär som endast avsåg rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller som biträtts av motpart. Bestämmelse härom finns nu i 87 § taxeringsförordningen.

Jag vill vidare erinra om att till 1958 års riksdag framlades två likalydande motioner i förevarande fråga (I: 22 och II: 27). Motionärerna hemställde om sådan ändring i taxeringsförordningen att lokal skattemyndighet tillerkändes befogenhet att rätta uppenbara felaktigheter i taxeringar som taxeringsnämnd åsatt. Det ifrågasattes i motionerna, om bestämmelsen i 87 § taxeringsförordningen om rätt för ordförande i prövningsnämnd att ensam avgöra vissa mål någonsin skulle komma att få den praktiska betydelse som man eftersträvat. Orsaken härtill skulle bl. a. vara, att taxeringsintendenten tvingades motverka bestämmelsens syfte av förenkling, enär han inte kunde underlåta att beträffande löpande års taxering granska taxeringen i dess helhet, alltså även ur andra synpunkter än med avseende på den påvisade uppenbara felaktigheten. Frågan om förenklad rättelse borde därför lösas efter andra riktlinjer och det syntes motionärerna ligga närmast

till hands att i vissa avseenden överflytta nyssnämnda befogenhet för ordföranden i prövningsnämnd till lokal skattemyndighet. Bevillningsutskottet (BevU 1958:35) hemställde att motionerna inte måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet ville inte bestrida att den i motionerna skisserade ordningen skulle kunna medföra vissa fördelar framför allt i form av en snabb handläggning av de ärenden i vilka fel upptäcktes i samband med utskrivande av debetsedlarna. Utskottet framhöll emellertid vissa nackdelar med det föreslagna systemet. Sålunda skulle instansordningen brytas och fara för kompetenskonflikter lätt uppkomma. I de ofta förekommande fall då härads-skrivaren eller kronokamreraren var ordförande i taxeringsnämnd skulle genomförandet av motionärernas förslag enligt utskottet innebära att det av statsmakterna avvisade systemet med självrättelse infördes på en omväg. Utskottet ansåg det inte lämpligt att innan någon som helst erfarenhet vunnits av hur systemet med rättelse av misstagstaxeringar o. d. genom beslut av ordföranden i prövningsnämnd skulle komma att fungera genomföra en sådan åtgärd som den i motionerna föreslagna. Riksdagen följde utskottets förslag.

De motioner jag berört syftade till att åstadkomma ett förenklat förfarande för rättelse av sådana felaktigheter i taxeringar som uppstått genom uppenbara misstag av taxeringsnämnd. Bevillningsutskottets invändningar avsåg bl. a. att erfarenhet av systemet med rättelse genom beslut av ordföranden i prövningsnämnd borde avvaktas innan ett förslag enligt motionerna genomfördes. Vad jag tidigare anfört torde visa att det finns behov av bestämmelser som ytterligare underlättar förfarandet vid rättelse av uppenbara taxeringsfel. Detta har allmänt vitsordats av remissinstanserna. Även de instanser som avstyrkt det remitterade förslaget har uttalat, att det nuvarande besvär förfarandet är onödigt omständligt när rättelse av uppenbara taxeringsfel skall vidtas. Ehuru avsevärd förenkling uppnåtts genom att ordföranden i prövningsnämnd kan avgöra s. k. enmansmål är enligt min mening även sistnämnda förfarande alltför omständligt och tidskrävande i fråga om rättelse av helt uppenbara taxeringsfel. Jag förordar därför bestämmelser i syfte att ytterligare förenkla förfarandet vid rättelse av taxeringsfel som här avses. Ett sådant nytt rättelseförfarande innebär inte att behovet att avgöra mål i prövningsnämnden såsom enmansmål bortfaller.

De invändningar som särskilt länsstyrelsen i Malmöhus län anfört mot det remitterade förslaget synes mig inte ha den tyngd att de bör hindra en omedelbar reform på grundval av promemorians förslag. Bestämmelserna om restitution, ränteberäkning m. m., som enligt länsstyrelsen måste över ses om det föreslagna förfarandet införs, synes utan att de ändras bli till lämpliga i fall av omdebiteringar på grund av rättelse som nu avses. Länsstyrelsens förslag att rättelse genom ett förenklat förfarande bör kunna

företas endast beträffande felaktigheter som upptäcks före debiteringslängdens färdigställande kan jag inte tillstyrka, främst av det skälet att åtskilliga fel upptäcks först av de skattskyldiga, nämligen sedan de erhållit debetsedeln på slutlig skatt vilket vanligen sker i december taxeringsåret. Stockholms stads uppboordsverk, som avstyrker förslaget för Stockholms del, uttalar att det nuvarande förfarandet därstädes vid rättelse av uppenbara felaktigheter utformats så att rättelseförfarandet i dess helhet inte behöver ta längre tid än 15 å 20 dagar. Mitt intryck av den beskrivning som uppboordsverket lämnat av gången i rättelseärende är emellertid, att tiden för rättelsens genomförande skulle kunna förkortas ytterligare om rättelseärendet inte behövde behandlas av taxeringsintendenten och — såsom enmansmål — av skattedirektören.

Jag kan inte biträda de förslag som framförts från ett par remissinstanser om att rättelse i förenklad form bör ankomma på taxeringsnämnden under en period på hösten eller alternativt på vederbörande taxeringsnämndsordförande eller kronoombud. Båda förslagen innebär en omgång genom att rättelseärende måste översändas från den lokala skattemyndigheten till taxeringsnämnden. Det är i regel den lokala skattemyndigheten som antingen själv observerat felaktigheten eller erfarit den av den skattskyldige eller taxeringsintendenten. Därtill kommer att nämnda taxeringsnämndsledamöter kan vara svårantärfbara eller eljest förhindrade att omgående handlägga ärendet. Ett sådant rättelseförfarande skulle bli alltför begränsat genom att rättelse ej skulle kunna vidtas efter taxeringsårets utgång. Ej heller skulle syftet att få ett snabbt rättelseförfarande i samma utsträckning uppnås om rättelse, såsom föreslagits i ett remissyttrande, skulle beslutas av provningsnämndens ordförande på yrkande av lokal skattemyndighet.

Såsom framhållits i vissa remissyttranden skulle rättelse av taxeringsfel genom lokal skattemyndighets försorg lätta arbetsbördan för såväl länsstyrelsernas taxeringssektioner som kanslierna hos provningsnämnderna. För de lokala skattemyndigheterna skulle huvudparten av rättelseärendena infalla under en tidsperiod, som är gynnsam med hänsyn till arbetsbelastningen hos dessa myndigheter, nämligen under senare halvåret. Av remissyttrandet från centrala folkbokförings- och uppboordsnämnden framgår vidare att rättelse genom lokal skattemyndighets försorg ligger i linje med vad som kommer att föreslås beträffande lokal skattemyndighets uppgifter efter ADB-systemets införande inom folkbokförings- och uppboordsväsendet. Avsikten är att lokal skattemyndighet skall biträda taxeringsnämnderna med bl. a. kontroll av allmänna avdrag, kontrollräkning av deklARATIONERNA och möjligen även kontroll av ors- och förvärvsavdragen. Jag anser detta tala för att lokal skattemyndighet redan nu tilläggs möjlighet att självständigt rätta vissa uppenbara taxeringsfel. Erfarenheterna av sådant förfarande torde bli av värde vid det slutliga övervägandet av vilka uppgifter som bör tilläggas lokal skattemyndighet i samband med ADB-systemets in-

förande inom uppbördsväsendet. Å andra sidan bör omfattningen av ett sådant rättelseinstitut utformas med en viss återhållsamhet. Endast sådana rättelsegrunder bör införas som det föreligger verkligt behov av enligt vad erfarenheten utvisat.

Av det sagda framgår att jag anser mig kunna förorda att lokal skattemyndighet får befogenhet att rätta vissa uppenbara felaktigheter i taxering. Den lokala skattemyndigheten bör emellertid inte på grund av sådan befogenhet bli en ny instans i skatteprocessen. Rättelseförfarandet bör utformas som en ersättning för självrättelse från taxeringsnämnds sida av dess beslut. Såsom föreslagits i departementspromemorian bör rättelseförfarandet avse endast taxering som beslutats av taxeringsnämnd.

I fråga om vilka slags felaktigheter, som rättelsemöjligheten bör avse, föreligger skilda meningar hos remissinstanserna. Enligt min mening bör den ledande synpunkten vid lösningen av denna fråga vara den, att rättelseinstitutet skall ha i stort sett samma karaktär som den självrättelse av uppenbara felaktigheter som f. n. tillkommer prövningsnämnd. Institutet bör som jag redan framhållit ses som en ersättning för den möjlighet till självrättelse som taxeringsnämnd sannolikt skulle ha ägt om den vore ett permanent organ. Jag instämmer i vad ett antal remissinstanser uttalat, att rättelsemöjlighet ej bör föreligga för lokal skattemyndighet om utredning härför erfordras i form av yttrande från taxeringsintendent. Rättelsegrunderna bör klart preciseras, såsom också skett i promemorians förslag.

En typ av uppenbara felaktigheter av särskilt kvalificerat slag utgör de fel som har direkt samband med längdföringen. Taxering som beslutats av taxeringsnämnd kan ha längdförts med felaktiga belopp eller med felaktig anteckning beträffande skatteberäkningen eller helt underlåtit, t. ex. genom att deklaration inte kommit längdförande myndighet till handa. Vidare kan taxering ha införts på fel skattskyldig eller förts på mer än en skattskyldig i taxeringslängd. F. n. kan dylika fel rättas endast genom besvär. För skattskyldig som avlämnat ifrågavarande deklaration innebär sådan felaktighet en irriterande olägenhet bl. a. på grund av att överskjutande skatt inte kan återbetalas innan prövningsnämnden beslutat om rättelse. I de härvid ofta förekommande fall att beslut inte kan meddelas i sådan tid att debetsedel föreligger före den 15 februari kan den skattskyldige inte göra de allmänna avdrag i deklarationen som debetsedeln ger besked om. Jag förordar att myndighet som handhaft längdföringen — som för taxering av vissa skattskyldiga vanligen ej är lokal skattemyndighet utan länsstyrelsen varom mer i det följande — skall kunna besluta om rättelse av längdföringsfel. Sådan rättelse kan givetvis innebära höjning av den taxering som införts i längden. Mot detta kan inte göras någon rimlig invändning eftersom taxeringsnämnden beslutat den taxering som införs i läng-

den vid rättelse. Flera remissinstanser har föreslagit obegränsad möjlighet för lokal skattemyndighet att rätta längdföringsfel.

Att såsom några remissinstanser föreslagit begränsa rättelsemöjligheten till rena längdföringsfel skulle betydligt motverka avsikten med rättelseförfarandet att tjäna allmänhetens intresse av snabb rättelse av uppenbara misstag. När det gäller att bedöma i vad mån andra felaktigheter än längdföringsfel bör kunna rättas genom ett förenklat förfarande bör emellertid hänsyn tas till att lokal skattemyndighet oftast inte är längdförare för de särskilda taxeringsnämnder som taxerar juridiska personer och att deklARATIONERNA för sistnämnda slags skattskyldiga — som upptas i de s. k. B- och C-längderna — i regel inte förvaras hos lokal skattemyndighet. På grund härav synes det kunna ifrågasättas om det skulle medföra någon förenkling att låta det i departementspromemorian föreslagna förfarandet avse fel vid taxering av juridiska personer. Ett sådant förfarande torde ha sin praktiska betydelse huvudsakligen för fysiska personer och dödsbon, för vilka felaktigheter varom här är fråga kan få en synnerligen besvärande verkan särskilt när felet gäller ortsavdraget. Jag anser därför att möjlighet att rätta andra fel än längdföringsfel enligt ett enklare förfarande skall avse endast taxering som åsatts fysisk person eller dödsbo. Dessa skattskyldiga upptas i A-längden, som skall föras av lokal skattemyndighet. I likhet med ett par remissinstanser anser jag det saknas behov av förenklat rättelseförfarande beträffande fastighetstaxering.

Det väsentligaste skälet för att det föreslagna förfarandet skall införas bör vara de skattskyldigas intresse att för hög taxering kan rättas snabbt. Jag kan därför inte biträda förslaget från några remissinstanser att lokal skattemyndighet, även när det inte är fråga om längdföringsfel, bör kunna vidta rättelse som medför höjning av taxering. Lokal skattemyndighet skulle i sådana fall framstå som en särskild taxeringsinstans. Jag anser det däremot berättigat att rättelse bör kunna avse vissa uppenbara felaktigheter som orsakat för låg taxering om samtidigt förekommer sådana felaktigheter som verkar i motsatt riktning. Det torde ligga i de skattskyldigas intresse att rättelse kan ske i sådana fall, eftersom ärendet eljest måste hänskjutas till prövningsnämnden. Den taxering som taxeringsnämnden åsatt bör emellertid enligt min mening vara den ram inom vilken rättelse skall kunna ske. Det sagda innebär inte att lokal skattemyndighet bör vara skyldig att granska deklARATIONEN i detalj innan den meddelar rättelse av iakttagen felaktighet.

I fråga om felräkningar och felöverföringar av belopp synes promemorian förslag vara alltför begränsat. Jag anser i likhet med flera remissinstanser att rättelseförfarandet bör avse alla slags uppenbara felräkningar i deklARATIONEN och även andra felöverföringar vid taxeringen än sådana som förekommit vid längdföringen.

Det är enligt min mening särskilt angeläget att felaktigt avdrag för kommunalskatt och sjukförsäkringsavgift kan rättas i den föreslagna ordningen. Uppgift om det belopp varmed sådana skatter och avgifter debiterats är i regel tillgänglig för den lokala skattemyndigheten. I ett stort antal fall skall dessutom avdragen beräknas schablonmässigt. Bl. a. kommer detta att gälla avdrag för kommunalskatt i vissa fall efter ett genomförande av den i prop. 1965:14 föreslagna schabloniseringen av kommunalskatteavdraget. Jag förordar vidare att rättelseförfarandet skall omfatta avdrag för folkpensionsavgift, i den mån sådant avdrag får göras övergångsvis, och för tilläggspensionsavgift, vilka avgifter framgår av verkställd debitering.

Några remissinstanser avstyrker att lokal skattemyndighet skall få rätta felaktiga ortsavdrag. De remissinstanser som tillstyrkt att så bör kunna ske har allmänt understrukit att rättelse i den ordning som föreslagits bör avse endast uppenbart felaktiga ortsavdrag. Med hänsyn till avsikten med det föreslagna rättelseinstitutet anser jag det ofrånkomligt att det bör omfatta rättelse av ortsavdrag. Rättelse av sådana felaktigheter som oftast drabbar taxeringen av ensamstående skattskyldiga med barn, nämligen just fel i fråga om ortsavdragets storlek, skulle eljest falla utanför ett förenklat rättelseförfarande. Däremot vill jag instämma i uttalandena att rättelse bör kunna ske endast av uppenbart felaktiga ortsavdrag. Såsom riksskatte-nämnden preciserat denna fråga bör rättelse i den föreslagna ordningen kunna ske t. ex. om taxeringsnämnd inte observerat att en ensamstående skattskyldig har hemmavarande barn men inte om nämnden ansett att barnet inte kan anses som hemmavarande. Jag vill vidare erinra om det fallet att taxeringsnämnd väl ansett barnet vara hemmavarande men trots detta av förbiseende medgett endast det lägre ortsavdraget. Givetvis bör rättelse i förenklad ordning kunna ske även i sistnämnda fall.

En remissinstans har föreslagit att skyldighet skall åligga lokal skattemyndighet att höra taxeringsintendent över ändringsförslag beträffande ortsavdrag. Jag kan inte biträda detta förslag. Det skulle medföra att handläggningen av rättelseärende fördröjs. Ett sådant förfarande är för övrigt oförenligt med principen att rättelsemöjligheten skall ersätta självrättelse från taxeringsnämnds sida. Det kan enligt min mening dock vara påkallat att särskilt i fråga om rättelse av ortsavdrag höra taxeringsnämndsordföranden. Till denna fråga ämnar jag återkomma i specialmotiveringen.

Med den av mig förordade begränsningen av lokal skattemyndighets möjlighet att rätta felaktiga ortsavdrag synes de invändningar som anförts gentemot förslaget härom ha beaktats. Såsom framhållits i remissyttrandena medför skälen för höjning av ortsavdrag ej sällan att nedsättning av taxeringen även bör ske genom tillämpning av bestämmelserna om förvärvsavdrag. Det synes mindre lämpligt, om lokal skattemyndighet först meddelar beslut om förhöjt ortsavdrag och taxeringsintendenten därefter hos prövningsnämnden yrkar ytterligare nedsättning av taxeringarna på

grund av rätten till förvärvsavdrag. Enligt min mening bör en sådan situation förebyggas genom att lokal skattemyndighet får möjlighet att rätta förvärvsavdrag av uppenbart felaktig karaktär. Med hänsyn till bl. a. att vissa ensamstående skattskyldiga har rätt till avdrag för försäkringspremier med samma belopp som gifta bör rättelsemöjligheten avse även sådant avdrag.

Flera remissinstanser anser att lokal skattemyndighet bör få rätta felaktiga s. k. procentavdrag och garantibelopp med hänsyn till att skattemyndigheten har tillgång till fastighetslängder. De fel som här åsyftas kan uppkomma genom att felaktigt taxeringsvärde läggs till grund för beräkningen, eftersom rena räknefel framgår utan tillgång till fastighetslängd. Felaktigheter som uppstått genom att felaktigt taxeringsvärde angetts i självdeklaration eller eljest tillämpats av taxeringsnämnd synes lämpligen böra rättas genom förenklat förfarande. Jag föreslår att rättelseförfarandet får avse sådana felaktigheter.

Ytterligare felaktigheter som enligt min mening bör omfattas av ett förenklat rättelseförfarande är sådana som avser s. k. schablonavdrag. Hit hör bl. a. förbiset 100-kronorsavdrag vid inkomst av tjänst eller utebliven avrundning av avdrag från inkomst av tjänst samt extra avdrag vid inkomst av kapital eller annan fastighet.

Jag kan inte förorda vad en remissinstans föreslagit om att lokal skattemyndighet bör få rätta varje felaktighet som har direkt samband med fastställande av pensionsgrundande inkomst. Införandet av sådan rättelsegrund skulle leda till att lokal skattemyndighet framstår som en särskild instans i taxeringsprocessen, vilket inte, som förut understrukits, är avsikten med de nu ifrågasatta bestämmelserna. I detta sammanhang vill jag påpeka, att rättelse av taxering som vidtas sedan taxeringen införts i längden givetvis får anses vara en sådan taxeringsändring som avses i 2 § förordningen den 18 december 1959 (nr 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring.

En del av de önskemål som remissinstanser framfört i fråga om utvidgning av lokal skattemyndighets rättelsemöjlighet enligt förslaget i departementspromemorian har tillgodosetts genom de förslag jag nu framlagt. Till dessa önskemål hör befogenhet att rätta felaktig överföring av belopp i deklaration. Som felaktig överföring från deklaration till taxeringslängd bör anses felaktig längdföring av avdrag för nedsatt skatteförmåga, som taxeringsnämnd beslutat medge.

Jag anser liksom ett antal remissinstanser att den i departementspromemorian föreslagna tiden inom vilken rättelse bör kunna ske (tre år efter taxeringsåret) är onödigt lång med hänsyn till syftet med de föreslagna bestämmelserna och även olämplig på grund av att deklarationer inte förvaras hos lokal skattemyndighet under så lång tid. Som en remissinstans

påpekat torde felaktighet som nu är i fråga endast undantagsvis upptäckas efter kvarskatteuppbörden i mars månad. Till detta kommer att tidrymden för rättelse bör bestämmas så, att rättelseförfarandet smidigt inpassas i den nuvarande ordningen för anförande av besvär över taxering. I de fall då rättelse vägras efter framställning av skattskyldig — t. ex. därför att felaktighet föreligger som inte kan rättas i den föreslagna ordningen — bör möjlighet föreligga för prövningsnämnden att pröva om felaktighet verkligen föreligger. Så blir fallet om beslut i fråga om rättelse måste fattas inom sådan tidrymd att taxeringsintendenten, som kan anföra besvär hos prövningsnämnden till utgången av april månad, hinner framställa yrkande därstädes i anledning av vad som förevarit i rättelseärende. Jag förordar med anledning härav att rättelse enligt det nya förfarandet får beslutas intill utgången av mars månad året efter taxeringsåret.

Jag har tidigare uttalat att det i de fall, då taxeringsintendentens medverkan är nödvändig för avgörande av rättelseärende, får anses uteslutet att lokal skattemyndighet skall få vidta rättelsen. Det kan nämligen då inte anses föreligga sådan uppenbar felaktighet som bör kunna rättas i förenklad ordning. En länsstyrelse föreslår att taxeringsintendentens medverkan i rättelseärende skall krävas när fråga är om mera komplicerade fall. En annan länsstyrelse föreslår att taxeringsintendenten skall höras i alla rättelseärenden som uppkommer hos lokal skattemyndighet. Gemensamt för dessa båda förslag är att det skall ankomma på taxeringsintendenten att avgöra om rättelse skall vidtas av den lokala skattemyndigheten eller yrkande om rättelse framställas hos prövningsnämnden.

Båda dessa förslag innebär att taxeringsintendent får en väsentlig uppgift i det förenklade rättelseförfarandet. I departementspromemorian har diskuterats möjligheten att taxeringsintendent borde äga rätta taxeringar i den påkallade förenklade ordningen. Tanken härpå avvisas emellertid på enligt min mening goda grunder som äger betydelse även för nu berörda båda förslag. Som skäl för dessa har bl. a. framförts, att taxeringsintendents medverkan skulle medföra större enhetlighet vid bedömningen av ärendena. Jag vill emellertid uttala att bestämmelserna om rättelse av de felaktigheter som här avses bör utformas så att olikheter i praxis inte bör kunna uppkomma. Dylik rättelse bör inte innefatta egentliga rättsliga överväganden. Det anförda skälet för taxeringsintendents medverkan synes därför inte relevant. Enligt den andra remissinstansen, som föreslagit sådan medverkan, bör det undvikas att samma taxering blir föremål för rättelsebeslut både av lokal skattemyndighet och av prövningsnämnd. Denna remissinstans framhåller att det föreligger starka krav på samordning mellan rättelser som påkallas av lokal skattemyndighet och sådana justeringar som föranleds av granskningsarbetet på taxeringssektionen och som kan ut-

mylna i besvär från taxeringsintendentens sida. Dessa påpekanden avser bl. a. sådana fall då rättelseärende avser taxering som är föremål för prövningsnämnds bedömande. Jag kommer att beröra denna fråga i det följande. I förevarande sammanhang vill jag endast påpeka att rättelse genom lokal skattemyndighet såväl som ändring av taxering hos prövningsnämnd fordrar tillgång till den skattskyldiges deklaration. På grund härav bör den situationen inte kunna uppstå att lokal skattemyndighet rättar taxering i okunnighet om att den på grund av taxeringsintendents yrkande skall prövas av prövningsnämnd.

Jag kan alltså inte biträda de båda sistnämnda förslagen om mer eller mindre obligatorisk medverkan av taxeringsintendent vid handläggningen av rättelseärenden. En sådan medverkan skulle som jag redan framhållit komplicera och fördröja ärendenas handläggning. Den låter sig inte förenas med principen att rättelseförfarandet bör utformas som en ersättning för själv rättelse från taxeringsnämndens sida av dess beslut.

Jag instämmer i ett förslag från en remissinstans att framställning om rättelse som skattskyldig gjort hos lokal skattemyndighet och som inte kan bifallas av denna bör överlämnas till prövningsnämnden och inte som föreslagits i promemorian till taxeringsintendenten. De skäl som remissinstansen åberopat för sitt förslag synes välgrundade. Skattskyldigs framställning om rättelse bör, om den skattskyldige yrkar det, genom lokal skattemyndighets försorg översändas till prövningsnämnden och avgöras som besvär över taxeringen. Bestämmelse härom torde böra införas i taxeringskungörelsen. Däremot kan jag inte förorda förslaget från en annan remissinstans att avslag på begäran om rättelse bör förbehållas prövningsnämnd. Detta innebär en onödigt stel regel som i varje fall inte passar då den skattskyldige blir övertygad om att felaktighet i själva verket inte föreligger.

En remissinstans, som anser att lokal skattemyndighet bör kunna rätta endast längdföringsfel, har föreslagit att lokal skattemyndighet åläggs att upprätta förslag till taxeringsintendentsyrkanden i form av förteckningar, avseende bl. a. fel som rör pensionsgrundande inkomst. Ehuru jag inte biträder förslaget i vad det avser begränsningen av lokal skattemyndighets rättelsemöjlighet, synes förslaget i övrigt innebära en viss rationalisering i ordningen för rättelse i sådana fall då rättelse inte kan ske enligt det föreslagna förfarandet. En sådan bestämmelse som denna remissinstans antytt bör enligt min mening införas i taxeringskungörelsen.

I departementspromemorian har föreslagits att beslut om vidtagen rättelse skall tillställas parterna — varmed åsyftas den skattskyldige, taxeringsintendenten och vederbörande kommun — enligt vad som gäller om underrättelse av prövningsnämnds beslut. Som en remissinstans påpekat

torde taxeringsintendenten ha begränsad möjlighet att granska här avsedda beslut. För kommun torde beslut om rättelse sakna egentligt intresse. Jag vill vidare erinra om att taxeringsnämnds beslut delges den skattskyldige, nämligen om nämnden beslutat frångå den skattskyldiges självdeklaration, men ej alls taxeringsintendent eller kommun. Det torde vara tillräckligt och även konsekvent riktigt att beslut om rättelse skall delges endast den skattskyldige i egenskap av part. I vad mån rättelsebeslut bör översändas till annan än part kommer jag att beröra i specialmotiveringen.

Den här förordade ordningen för rättelse bör tillämpas fr. o. m. 1965 års taxering.

Ett par remissinstanser har riktat invändning mot att rättelsebestämmelserna intas i 126 § taxeringsförordningen. Såsom alternativ har föreslagits dels avdelningen »IX Om besvär över taxeringsnämnds beslut» och dels en särskild avdelning VIII A. Den riktigaste lösningen synes dock vara, att bestämmelserna får sin plats i en ny paragraf, 72 a §, i taxeringsförordningen. Genom en sådan placering kommer förfarandets anknytning till taxeringsnämndernas verksamhet och till längdföringen att understrykas.

Avslutningsvis får jag i detta sammanhang uttala, att de bestämmelser jag förordat utgår från den nuvarande organisationen av taxerings- och uppborðsväsendet. Om den lokala skattmyndighetens ställning inom denna organisation framdeles skulle ändras, t. ex. till följd av förslag från den pågående landskontorsutredningen, får övervägas om en sådan ändring innebär att det syfte som avses med det föreslagna rättelseinstitutet bör tillgodoses i en annan ordning.

Specialmotivering

Departementspromemorian

Promemorians förslag om ändring av 126 § taxeringsförordningen (se bilaga) innebär att den nuvarande paragrafen bibehålls oförändrad såsom ett första moment i paragrafen. Det framhålls i promemorian att förslaget alltså inte medför ändring i gällande princip att riksrevisionsverket inte må framställa anmärkning rörande taxering. Detta utesluter dock inte riksrevisionsverkets medverkan till rättelse av taxering i den ordningen, att verket lämnar underrättelse om observerad felaktighet till myndighet som kan föranstalta om rättelse.

Beträffande »felaktig överföring av belopp från deklaration till taxeringslängd» anføres i promemorian, att enär taxeringslängden äger vitsord framför deklarationen en sådan rättelse måste anses vara ändring i taxering. Det betonas att någon som helst prövning av riktigheten av deklarationens siffror inte kan ske med stöd av nämnda grund för rättelse. Bestämmelsen

avser sådana fall där det av handlingarna klart framgår, att taxeringsnämnden avsett att godta deklARATIONEN i berörd del eller där i längden eljest införts andra siffror än taxeringsnämnden uppenbarligen avsett.

Angående felaktigheter som sammanfattats under termen »sådan felaktig uträkning som framgår av i taxeringslängden införda belopp» uttalas i specialmotiveringen.

Formuleringen torde göra klart, att rättelsen endast kan avse sådana siffror som framkommer efter summering eller subtraktion av från deklARATIONEN överförda belopp. Att räknefel av liknande slag föreligger i deklARATIONEN begränsar inte rättelsemöjligheten i här avsedda fall. En tillämpning av bestämmelsen torde kräva jämförelse av taxeringslängdens siffror med deklARATIONENS för att vinna klarhet i frågan om inte den observerade felräkningen har sin grund i felaktig överföring av belopp från deklARATIONEN till längden. Framgår det av taxeringslängden, att felaktighet varom här är fråga föreligger i taxeringen för statlig inkomstskatt, bör givetvis rättelse även vidtas i taxeringen för kommunal inkomstskatt, om felaktigheten konstateras ha inverkat på denna taxering ehuru detta inte direkt framgår av taxeringslängden.

Rörande »felaktighet i fråga om orsavsdrag eller avdrag för kommunalskatt eller sjukförsäkringsavgift» uttalas i promemorian, att felaktigheter av sistnämnda art torde vara de vanligast förekommande av de felaktigheter som berörs av förslaget. För dess tillämpning i sistnämnda del erfordras inte att avdrag blivit för lågt till följd av »uppenbart förbiseende» utan endast att det faktiskt medgivits med för lågt belopp. Detta framhålls i promemorian för att understryka skillnaden mellan den föreslagna rättelsemöjligheten och rättelse av taxering enligt 100 § första stycket 5) taxeringsförordningen. Sistnämnda stadgande avser extraordinär besvärsmätt om taxering blivit oriktig på grund av »felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende» varvid i rättstillämpningen ansetts att någon grad av förbiseende bör ligga taxeringsmyndighet till last för att stadgandet skall vara tillämpligt. Den föreslagna bestämmelsen, som innebär rättelsemöjlighet inom tre år efter taxeringsårets utgång utan att dylikt förbiseende föreligger, innebär därför en viss utvidgning av skattskyldigs möjlighet att efter den ordinarie besvärstidens utgång vinna rättelse i taxering.

Det understryks att det förhållandet, att de i den aktuella deklARATIONEN avdragna kommunalskatterna och socialförsäkringsavgifterna debiterats på debetsedel som utställts av annan lokal skattemyndighet, inte bör hindra att rättelse sker i den föreslagna förenklade ordningen.

I promemorian uttalas att hinder inte bör möta att taxeringsintendent anmäler felaktighet i taxering till lokal skattemyndighet i och för rättelse.

Rättelse som föranleds av underrättelse från annan myndighet eller anmälan från den skattskyldige må enligt förslaget vidtas om underrättelsen eller anmälan inkommit till den lokala skattemyndigheten inom tre år efter utgången av det år då taxeringen verkställdes, medan eljest själva rättel-

sen måste vara vidtagen inom nämnda tidrymd. I promemorian framhålls att genom bestämmelsen skapas en önskvärd fast tidsgräns som grundas på lätt iakttagbara fakta, varför frågan huruvida befogenhet att företa rättelse föreligger i det särskilda fallet inte torde kunna bli föremål för tvekan. Vidare uttalas att felaktighet i taxering, som iakttas sedan tre år förflutit från taxeringsåret, inte bör meddelas lokal skattemyndighet utan vederbörande länsstyrelse eller taxeringsintendent.

Om taxeringen överklagats hos prövningsnämnden av taxeringsintendenten eller det befinnas att även sådan felaktighet föreligger som den lokala skattemyndigheten inte äger rätta, föreligger enligt promemorian sådant fall då rättelseärendet bör bedömas av prövningsnämnd.

Förslagets sista stycke innehåller bestämmelser att besvär inte må anföras över lokal skattemyndighets beslut enligt paragrafen, varefter hänvisas till parts möjlighet att föra talan mot taxeringen i den ordning som stadgas i 74, 76, 100 och 101 §§ taxeringsförordningen, dvs. besvär över taxeringsnämndens beslut. Härom anförs i promemorian.

Med hänsyn till de givna tidpunkterna för besvär enligt 76 § synes i praktiken endast taxeringsintendentens besvärsrätt i sagda paragraf kunna avse taxering som rättats med stöd av de föreslagna bestämmelserna. Skattskyldig torde däremot vara hänvisad till att anföra besvär över beslut om rättelse enligt 100 § taxeringsförordningen, under åberopande av att taxering blivit oriktig på grund av »felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende». Har taxering blivit felaktig genom lokal skattemyndighets beslut i fråga om rättelse, torde alltid sådan felräkning eller misskrivning eller sådant uppenbart förbiseende föreligga som grundar besvärsrätt för skattskyldig enligt 100 § och för taxeringsintendent enligt 101 § taxeringsförordningen.

Remissyttrandena

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser det under inga omständigheter tillrådigt att — såsom föreslagits — lokal skattemyndighet får rätt att ändra avdragna kommunalutskylder och sjukförsäkringsavgifter, som debiterats på debetsedel som utställts av annan lokal skattemyndighet. I sådana fall kan föreligga så många osäkra och svårbedömbara omständigheter, att det enligt länsstyrelsen inte är önskvärt att lokal skattemyndighet företar rättelse.

Frågan om förfarandet då rättelseärende hos lokal skattemyndighet avser taxering som är föremål för besvär hos prövningsnämnden har berörts av ett par remissmyndigheter. *Riksskattenämnden* anför att rättelse av taxering genom beslut av lokal skattemyndighet inte bör få ske, därest part anfört besvär hos prövningsnämnden rörande samma fråga. Innan lokal skattemyndighet meddelar sitt beslut, bör det enligt riksskattenämndens mening åligga myndigheten att undersöka om ärendet besvärsvägen anhänggjorts hos prövningsnämnden. A andra sidan bör det förhållandet,

att talan beträffande den skattskyldiges taxering i andra frågor är föremål för tvist hos prövningsnämnden, enligt nämndens mening inte betaga den skattskyldige möjligheten att erhålla rättelse hos lokal skattemyndighet i den enklare och snabbare ordningen i fråga om felaktigheter i taxering, som ligger inom denna myndighets kompetensområde.

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden anser en uttrycklig föreskrift böra meddelas om att lokal skattemyndighet alltid skall överlämna ärendet i dess helhet till prövningsnämnden när den vid sin undersökning om rättelse bör ske finner att taxeringen redan är föremål för prövning hos nämnda instans och oavsett om besvär anförts av taxeringsintendent eller skattskyldig.

Länsstyrelsen i Västerbottens län önskar det tillägget till det föreslagna stadgandet i taxeringsförordningen att vid hänvisningen till 92 § taxeringsförordningen införs den bestämmelsen att även prövningsnämndens kansli skall underrättas om vidtagen ändring för att ändringen skall kunna införas i de exemplar av taxeringslängderna som förvaras hos prövningsnämndens kansli. Länsstyrelsen erinrar om att dessa längder ligger till grund för längdutdrag, taxeringsuppgifter m. m.

Länsstyrelsen i Kalmar län ifrågasätter, om inte yttrande bör kunna inhämtas även från taxeringsnämndsordföranden, enär en till synes föreliggande felräkning eller misskrivning kan vara en fullt befogad rättelse som inte framgår av taxeringsnämndens anteckningar.

Även *TCO* anser viss kontakt med taxeringsnämndens ordförande vara erforderlig. Därigenom skulle felaktiga beslut till följd av brister i taxeringsnämndens noteringar kunna förebyggas.

Flera remissmyndigheter tillråder en bestämmelse att beslut om rättelse som här avses bör antecknas i taxeringslängd. *Riksrevisionsverket* erinrar om att föreskrifter är meddelade i 90 § taxeringsförordningen och 53 § taxeringskungörelsen i fråga om anteckning i taxeringslängd av sådana ändringar och tillägg i taxeringar som beslutats av prövningsnämnd.

TCO uttalar att en notering lämpligen bör göras på deklarationen av ändring som lokal skattemyndighet företar i inkomstlängden.

Departementschefen

Förslaget i departementspromemorian om ändring i taxeringsförordningen har överarbetats inom finansdepartementet enligt de riktlinjer som jag angett i det föregående, vilket innebär bl. a. att de föreslagna bestämmelserna skall införas i taxeringsförordningen i en ny paragraf, 72 a §.

Bestämmelsen om rättelse av längdföringsfel finns i paragrafens första stycke. Bestämmelsen rör inte fastighetstaxering och ej heller taxering till allmän varuskatt. Däremot rör bestämmelsen samtliga längder för inkomst och förmögenhet, således även B- och C-längderna. Eftertaxering beslutas

numera endast av prövningsnämnd, varför felaktigheter vid längdföring av eftertaxering inte kan rättas med stöd av förevarande bestämmelse. Rättelsemöjligheten tillkommer vederbörande längdförande myndighet som beträffande B- och C-längderna vanligen är länsstyrelsen. A-längden förs däremot av lokal skattemyndighet. Bestämmelsen har utformats så att den myndighet som beslutar rättelse inte nödvändigtvis behöver själv vidta rättelsen i längden. Länsstyrelse kan alltså besluta om rättelse i sådana längder som den fört och själva rättelsen utföras av lokal skattemyndighet, vilket är praktiskt för det fall att den taxeringslängd som skall rättas förvaras hos den senare myndigheten.

Möjlighet att rätta felaktigheter som avses i andra stycket tillkommer endast myndighet som ombesörjer längdföring av taxering för inkomst eller förmögenhet som åsatts fysisk person eller dödsbo, dvs. lokal skattemyndighet. Det fordras för att rättelse skall kunna ske att felaktigheten skall vara uppenbar. Därmed menas att den skall vara sådan att olika åsikter inte kan råda om att felaktighet verkligen föreligger. Felaktighet vars bedömande fordrar tolkning av författningsbestämmelse kan alltså inte rättas genom nu ifrågavarande förfarande. En annan sak är att det kan vara oklart vad taxeringsnämnden åsyftat, t. ex. huruvida den påstådda felaktigheten grundas på ett klart beslut av taxeringsnämnden eller vilka siffror i deklarationen som skall gälla. I sådana fall bör taxeringsnämndens ordförande höras. Framkommer det därvid att den påstådda felaktigheten överensstämmer med vad taxeringsnämnden avsett föreligger inte rättelsemöjlighet.

Åtskilliga felaktigheter som nu avses torde observeras av den längdförande myndigheten själv. Likaså torde felaktigheter påpekas av skattskyldiga. Hinder bör inte möta att taxeringsintendenten påtalar felaktigheter för rättelse av längdförande myndighet och ej heller att prövningsnämnden till sådan myndighet översänder besvärsskrivelser som avser felaktigheter av ifrågavarande slag.

Som »uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration» bör anses även felräkning i och felaktig överföring från deklaraionsbilaga.

Beträffande »belopp som anger fastighets taxeringsvärde» bör givetvis fastighetslängden äga vitsord. Sådan felaktighet kan avse såväl garantibelopp och avdrag för garantibelopp som angivet taxeringsvärde vid beräkning av värdeminskningsavdrag eller i förmögenhetssammanställning. Till »avdrag som medges skattskyldig utan särskild utredning» bör räknas bl. a. avdrag för garantibelopp, schablonavdrag vid olika förvärvskällor — dock inte avdrag för resor med allmänna trafikmedel — utebliven avrundning av avdrag från inkomst av tjänst samt schablonavdrag för sjukförsäkringsavgift.

Belopp som framgår av verkställd debitering kan rättas endast om det får avdras som allmänt avdrag. Här avses alltså inte debiterad varuskatt,

andra ATP-avgifter än tilläggs pensionsavgift och ej heller skogsvårdsavgifter m. fl. belopp som framgår av verkställd debitering.

I det fall att allmänt avdrag som framgår av debitering, påförts av annan lokal skattemyndighet än den som handhar längdföringen synes den sistnämnda lätt kunna få kontroll på beloppets rätta storlek. Det finns därför inte tillräckliga skäl att, som en remissmyndighet föreslagit, undanta avdrag för kommunalskatt och sjukförsäkringsavgift som debiterats av annan lokal skattemyndighet från det föreslagna rättelseförfarandet.

Övriga rättelsegrunder torde ha tillräckligt berörts i den allmänna motiveringen.

Innan rättelse sker av uppmärksammas felaktighet bör den längdförande myndigheten granska deklARATIONEN. Om den innehåller annan felaktighet av det slag som får rättas i förevarande ordning bör även den rättas, såvida inte de sammanlagda rättelseåtgärderna skulle medföra höjning av den beskattningsbara inkomsten. I sådana fall eller då resultatet av rättelse skulle bli höjning av en taxering som åsatts den skattskyldige men sänkning av en annan taxering bör ärendet avgöras av prövningsnämnden. Detsamma bör gälla om felaktighet upptäcks som lokal skattemyndighet ej äger rätta.

I fråga om vad som bör gälla därest rättelseärende hos längdförande myndighet är föremål för besvär hos prövningsnämnden har två principer skisserats av remissinstanser. Enligt den ena bör längdförande myndighet i nämnda fall få rätta felaktighet om den ej berörs av besvären. Myndigheten bör det åligga att undersöka om taxeringen överklagats innan den meddelar rättelsebeslut. Enligt den andra principen bör rättelseärende alltid överlämnas till prövningsnämnden om taxeringen överklagats.

För egen del vill jag uttala att överlämnande till prövningsnämnden bör ske i nämnda situation. Jag kan däremot inte förordna att längdförande myndighet åläggs skyldighet att undersöka om taxering som berörs av rättelseärende har överklagats till prövningsnämnden. Givetvis bör så ske om särskilda skäl föranleder det. Oftast framgår att besvär anförts av den omsändigheten att länsstyrelsens taxeringssektion rekviderat vederbörandes deklARATION. En obligatorisk skyldighet att efterhöra huruvida besvär anförts skulle fördröja rättelsebeslutet. Enligt vad man kan anta torde sådan undersökning i de allra flesta fall ge negativt besked.

Tidsgränsen för rättelse är olika i de fall då längdförande myndighet själv observerat felaktigheten och då den påtalats utifrån. I förra fallet måste rättelse ske senast den 31 mars efter taxeringsårets utgång medan i senare fallet rättelse kan ske även därefter, om blott anmärkning beträffande felaktighet som här avses inkommit senast nämnda dag. Det torde framgå av författningstexten att rättelse i sistnämnda fall kan avse även annan felaktighet som myndigheten äger rätta än den som påtalats i underrättelsen till myndigheten.

Som framgår av paragrafens femte stycke fordras speciella skäl för att underlåta att tillställa den skattskyldige beslut om rättelse eller beslut att vägra rättelse som den skattskyldige yrkat. I allmänhet torde dock sådan underrättelse vara överflödig beträffande beslut om rättelse av längdföringsfel innan debetsedel utsänts.

Beslut om vidtagen rättelse bör översändas till prövningsnämndens kansli för anteckning i taxeringslängd m. m. Bestämmelse härom torde ha sin plats i taxeringskungörelsen. Detsamma gäller bestämmelser om att rättelsebeslut skall antecknas i taxeringslängden och i deklARATIONEN. Några remissinstanser har ansett behov föreligga av sådana bestämmelser.

Talan mot beslut i fråga om rättelse får enligt sjätte stycket inte föras särskilt, vilket innebär att besvär endast kan avse ändring i den berörda taxeringen. Om emellertid längdförande myndighet felaktigt vidtagit rättelse eller felaktigt vägrat rättelse därför att den ej ansett uppenbar felaktighet föreligga, torde sådant förbiseende ha förevarit som medför rätt att anföra besvär i särskild ordning enligt 100 och 101 §§ taxeringsförordningen. Beslut att vägra rättelse för att ärendet ansetts böra avgöras av prövningsnämnden kan däremot ej medföra extraordinär besvärsmätt. Sannolikt torde besvär över taxering som varit föremål för nu avsedda rättelseförfarande bli ytterst sällsynta.

Om längdförande myndighet meddelar avslag på skattskyldigs framställning om rättelse bör framställningen, om den skattskyldige så önskar, genom myndighetens försorg översändas till prövningsnämnden. Då längdförande myndighet av särskilda skäl ej vidtar rättelse av felaktighet bör detta meddelas taxeringsintendenten. Bestämmelser i sistnämnda frågor bör ges i taxeringskungörelsen.

Hemställan

Under återopande av vad jag sålunda anfört och under framhållande av att hinder inte synes möta för att frågan behandlas av riksdagen senare än under innevarande vårsession hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga det inom finansdepartementet upprättade förslaget till *förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Monica Gustafson

Departementspromemorians förslag
till
förordning om ändrad lydelse av 126 § taxeringsförordningen den 23
november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 126 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

126 §.

Vid granskning — — — icke
framställas.

1 mom. Vid granskning — — —
icke framställas.

2 mom. *Finner lokal skattemyndighet i anledning av underrättelse från annan myndighet eller efter anmälan av den skattskyldige eller eljest, att taxering som fastställts av taxeringsnämnd blivit för hög till följd av*

1) *felaktig överföring av belopp från deklaration till taxeringslängd,*

2) *sådan felaktig uträkning som framgår av i taxeringslängden införda belopp eller*

3) *felaktighet i fråga om ortsavdrag eller avdrag för kommunalutskylder eller sjukförsäkringsavgift, skall skattemyndigheten, där ej särskilda skäl föranleder att ärendet överlämnas till taxeringsintendent, vidtaga av felaktigheten betingad rättelse i taxeringen. Rättelse må dock icke ske senare än tre år efter utgången av det år då taxeringen verkställts med mindre underrättelse eller anmälan som nyss sagts inkommit till skattemyndigheten inom samma tidrymd.*

Beslut om vidtagen rättelse skall genom den lokala skattemyndighetens försorg tillställas parterna enligt vad i 92 § stadgas angående underrättelse om prövningsnämnds be-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

slut. Annat beslut i ärende om rättelse som i föregående stycke sägs skall tillställas part som föranlett att ärendet upptagits till behandling.

Besvär över lokal skattemyndighets beslut enligt detta moment må ej anföras särskilt, vederbörande dock obetaget att hos prövningsnämnden föra talan mot taxeringen i den ordning som stadgas i 74, 76, 100 och 101 §§.

Departementspromemorians förslag

till

kungörelse om ändring i taxeringskungörelsen den 27 juni 1957 (nr 513)

Härigenom förordnas, att 45 § 3 mom. taxeringskungörelsen den 27 juni 1957 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

45 §.

3 mom. Av den — — — i länet.

3 mom. Har fråga uppkommit om rättelse av taxering enligt 126 § 2 mom. taxeringsförordningen, skall den lokala skattemyndigheten, där den så finner påkallat, infordra yttrande från taxeringsintendenten och vederbörande kommun.

Beträffande underrättelse om lokal skattemyndighets beslut om vidtagen rättelse enligt 126 § 2 mom. taxeringsförordningen skall i tillämpliga delar gälla vad i 51 § nedan stadgas om underrättelse om prövningsnämnds beslut. Har fråga om rättelse föranletts av underrättelse från annan myndighet, skall den lokala skattemyndigheten underrätta denna myndighet om ärendets utgång.

Av den — — — i länet.

Innehåll

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Författningsförslag	2
Inledning	3
Gällande bestämmelser	4
Frågans bakgrund och allmän motivering	7
Departementspromemorian	7
Remissyttrandena	12
Departementschefen	33
Specialmotivering	42
Departementspromemorian	42
Remissyttrandena	44
Departementschefen	45
Hemställan	48
<i>Bilaga</i> Departementspromemorian författningsförslag	49